

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Radek Hýl

(rado.hyl@gmail.com)

Extremismus v Maďarsku

(Politický extremismus v Maďarsku po roce 1989)

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. dubna 2011

.....

Obsah

Úvod	5
1. Extremismus	10
1.1. Radikalismus, terorismus	12
1.1.1. Radikalismus	13
1.1.2. Terorismus	13
1.2. Extremismus a pravolevá škála	14
1.2.1. Pravicový extremismus	14
1.2.2. Levicový extremismus	16
1.3. Další druhy extremismu	17
1.3.1. Náboženský extremismus	17
1.3.2. Ekoextremismus	17
1.3.3. Etnický extremismus	18
2. Extremismus v Maďarsku	19
2.1. Zdroje a oblasti maďarského extremismu	20
2.1.1. Národ a Trianonská dohoda	20
2.1.2. Romská menšina	21
2.1.3. Antisemitismus	22
2.2. Maďarský extremismus a náboženství	22
3. Maďarské extremistické strany	24
3.1. Strana maďarské spravedlnosti a života (MIÉP)	24
3.2. Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik)	26
3.2.1. Maďarská garda	27
3.3. Maďarská občanská unie – Fidesz	28
3.3.1. Nacionalismus	29
3.3.2. Zneužití ústavní většiny – volba prezidenta a nová ústava	30
3.3.3. Mediální zákon	30
3.3.4. Blízkost extrémistických stran	32
4. Příčiny úspěchu extremistické pravice v parlamentních volbách 2010	33
4.1. Volební mechanismus	33
4.2. Zklamání voliči	34
4.3. Ekonomická krize	35
4.4. Romská a jiné menšiny	36

Závěr.....	37
Prameny a literatura.....	41
Prameny.....	41
Literatura.....	44
Abstrakt.....	47
Abstract.....	47

Úvod

Na konci 80. let vítal demokratický západní svět revoluční události v tehdejším komunistickém východním bloku s nadšením. Těšil se, jak nově nastolené demokratizující se režimy zamíří na cestu prosperity a míru. Stejně tak, to viděli i obyvatelé těchto zemí očekávající, že pád železné opony přinese lepší zítřky. Stříhaly se dráty, strhávaly se zdi, zaváděly se nutné hospodářské a ekologické reformy a začaly se vymýšlet plány, na co nejrychlejší začlenění postkomunistických států střední Evropy do západních demokratických struktur.

Od těchto událostí uběhlo již 20 let a plno tehdejších tužeb bylo vyslyšeno. Ekonomiky těchto zemí rostly. Ze států zruinovaných plánovaným hospodářstvím se stali tygři s tržní ekonomikou. Většina zemí je součástí Evropské unie. Životní úroveň se výrazně přiblížila západnímu průměru a i ochrana přírody se stala zcela běžnou. Byly zde vytvořeny tradiční demokratické systémy, které se od těch západních liší pouze v detailech způsobných místními podmínkami a tradicemi.

Avšak nový ekonomický řád těchto zemí přinesl kromě pozitiv také negativa. Nezaměstnanost spolu s prohlubováním rozdílů mezi společenskými vrstvami a ztrátou sociálních jistot vedla a vede k růstu extremistických skupin. Tyto skupiny považují současné nastavení středoevropských politických systémů za špatné a chtějí je změnit. Současná doznívající ekonomická krize jim v tom pouze pomáhá. Je absurdní, že i sama demokracie jim k tomu dává prostor pomocí institutu svobody slova a projevu a voleb, kterých se mohou tyto skupiny zúčastnit, a tak potenciálně získat moc.

Ve všech zemích střední Evropy existují extremistické politické strany. Často však nemají dostatek sil na to, aby dokázaly ovlivňovat politiku ve svých zemích. Ultralevicové strany jsou diskreditovány minulým režimem, a tudíž spolupráce s nimi není politicky průchodná a ultrapravicové se většinou potácejí okolo okraje zvolení nebo pod ním. Najde se však jedna výjimka, Maďarsko. Třetí nejsilnější stranou v maďarském parlamentu je Jobbik, pravicově extremistická strana, o níž se spekulovalo jako o potenciálním koaličním partnerovi v případě, že Fidesz v parlamentních volbách konaných v roce 2010 nezíská většinu.

Jak je tedy možné, aby v zemi, která před 20 léty bojovala za demokracii, může vzniknout tak silná strana, která principy demokracie podkopává? A co ostatní strany? Nepřevzaly do svých programů některé extremistické prvky po vzoru Jobbiku? A není dvou-

třetinová většina v parlamentu, kterou v současnosti disponuje Fidesz, příliš svůdná k obcházení demokratických principů?

Cílem této práce je zmapování příčin extremismu v Maďarsku a tamních extremistických skupin a také analýza volebních výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. V práci se ověřuje hypotéza, že čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevuje extremistických prvků v politice dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu. Práce se pokusí popsat současnou maďarskou extremistickou scénu. Zaměří se také na určení událostí, které ovlivnily výsledek parlamentních voleb konaných v dubnu roku 2010, a hlavně vysvětlit příčiny úspěchu strany Jobbik v těchto volbách. Práce se pokusí najít extremistické prvky v programech jiných maďarských stran a ověřit tak, zda Jobbik není jediná strana, kdo používal extremistické prvky ve svém programu. Práce se také pokusí analyzovat současnou vládní stranu a její politiku.

Maďarsko prošlo bouřlivým vývojem, který nebyl pro demokratické ideály příliš příznivý. Uherské království, které bylo založeno v Panonské pánvi maďarskými kmeny na konci prvního tisíciletí, bylo v 16. století ovládnuto Osmanskou říší. V 17. století se zase stalo součástí Rakouské říše, kteréž to bylo součástí až do roku 1918. Pod nadvládou Habsburků to, ale tento stát zpočátku neměl lehké, o čemž svědčí i potlačené maďarské povstání v revolučním roce 1848. K určité emancipaci země dochází s Rakousko-uherským vyrovnáním z roku 1867, kdy byla vytvořena Rakousko-uherská monarchie a Uhry tak získaly větší autonomii. Bohužel autonomie s sebou nepřinesla demokratické svobody, a tak Maďaři, na rozdíl od Rakušanů, kteří dali ostatním národům v Rakousku určitá politická práva, jiné národnosti potlačovali a hungarizovali.

Byť první světová válka přinesla Maďarsku samostatnost, nevyšel z ní tento stát vítězně. Ztratil téměř dvě třetiny svého území a více než polovinu obyvatel, což z něj činilo jednu z nejhůře postižených zemí na kontinentu. Stigma Trianonské smlouvy, které určilo geopolitické postavení Maďarů po válce, se prolíná maďarskou společností i v současnosti. Politický systém se v té době sice na venek tvářil jako demokratický, avšak uvnitř se projevovaly silné autoritářské a totalizující tendence hlavy státu, regenta Miklóse Horthyho, a premiérů Istvána Bethlena a Gyula Gömböse, a také omezená volební soutěž, kdy se menší opoziční skupiny se nedokázaly prosadit a tak vládu vždy sestavovala stejná vládnoucí elita. Ve 30. letech se země začala fašizovat a během druhé světové války stála na straně Německa.

Po druhé světové válce spadlo Maďarsko do sovětské sféry vlivu a začal se budovat komunismus. Odpor proti totalitnímu režimu se zde objevuje již v 50. letech, o čemž

svědčí povstání z roku 1956, které však bylo potlačeno sovětskými vojsky, které poté v zemi zůstaly a kontovaly maďarskou vládu, zda se příliš neodkloňuje od kurzu nastaveného Sovětským svazem. V 80. letech se ale v zemi začaly prosazovat pozvolné reformy, které vedly přes vznik první opoziční strany Maďarského demokratického fóra v roce 1987 k dohodě mezi vládnoucí komunistickou stranou a opozicí o přechodu k pluralitní demokracii z roku 1989 a k prvním svobodným volbám, které se konaly o rok později.

23. října 1989 po změně ústavy byla vyhlášena Maďarská republika (označována také jako Třetí maďarská republika), která měla být konečně založena na demokratických principech a křesťanských hodnotách. V jejím počátku se zvolená politická reprezentace soustředila na vytvoření nového uspořádání země. Poté se její vlády provedly úspěšné reformy, jež nastartovaly maďarské hospodářství růstu a k integraci země do struktur NATO (vstup v 1999) a Evropské unie (vstup v 2004).

Tato práce se však bude zabývat především posledním obdobím maďarských dějin, od roku 2006 až po současnost. V roce 2006 ve volbách obhájil svoje vítězství premiér Ferenc Gyurcsány z Maďarské socialistické strany. Hned ale ze začátku nového funkčního období unikla na veřejnost nahrávka, na které Gyurcsány otevřeně a emotivně přiznává, že voličům lhali o stavu maďarské ekonomiky. Hospodářství údajně nezkolabovalo jen kvůli velkému množství peněz na světových trzích a boží prozřetelnosti. Tato událost vyvolala silné demonstrace volající po odchodu ministerského předsedy, a na kterých se poprvé objevuje nové extremistické hnutí Jobbik. Premiéra však donutila k demisi až v březnu 2009 světová hospodářská krize, která v té době dopadla na Maďarsko. Jeho nástupce Gordon Bajnai pak vedl zemi do řádných voleb konaných na jaře 2010. V těchto volbách drtivě zvítězil opoziční Fidesz v čele s Viktorem Orbánem a získal ústavní většinu křesel v maďarském parlamentu. Sílu zde také ukázala nacionalistická strana Jobbik, která skončila třetí. Orbánova vláda se pustila do reforem za ozdravení ekonomiky, zvolila nového prezidenta Pála Schmitta a přijala dva kontroverzní zákony, zákon o maďarském občanství a nový mediální zákon, které vyvolaly reakce i v zahraničí.

Tato práce je členěna na čtyři kapitoly. První z nich je teoretická. Zaměřuje se na hledání definice extremismu, jak jej určit a čím se projevuje. Pokusí se vyhledat a kategorizovat jednotlivé druhy extremismu. Druhá kapitola se zaměřuje již přímo na Maďarsko. Zjišťuje, jaké druhy extremismu se zde nalézají. Zároveň se pokouší analyzovat jeho zdroje, a čím se projevují. Třetí kapitola se zabývá největšími maďarskými extremistickými stranami a stranami, které mají k extremismu velmi blízko. Rozbírám jejich program a činnost. V poslední, čtvrté kapitole práce analyzuje příčiny výsledku posledních parlamentních voleb z roku 2010.

Téma extremismu je ve světové i české literatuře poměrně dobře zpracované. Významní světoví autoři píšící o extremismu jsou Nizozemec Cas Mudde¹ nebo Američan Roger Eatwell.² Také lze k nim zařadit Richarda Stössa, Patrika Moreaua či Armina Pfahla Thalbera. Nesmí se zapomenout na Uwe Backese a Eckharda Jesse, hlavní editory *Extremismus & Demokratie*, edice která vychází každoročně již od roku 1989. Mezi významné české autory patří Štefan Danics, Miroslav Mareš, Jan Chmelík nebo Jan Charvát. I v Česku od roku 2002 vychází dvakrát za rok časopis *Rexter* zaměřený na oblast radikalismu, extremismu a terorismu. Pokud se bere ale v úvahu pouze extremismus v Maďarsku, je situace horší. Ve světovém výzkumu chybí aktuální analýzy a podobně je na tom i česká politologická věda.

Práce vychází z děl především českých autorů Miroslava Mareše Štefana Danicse. Kapitola *Teorie extremismu* od Miroslava Mareše ze sborníku *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*³ poměrně kvalitně a komplexně shrnuje teoretické přístupy k extremismu. Předkládá ucelený přehled teoretických přístupů a kategorizací. Autor však mohl rozšířit části věnující se jednotlivým druhům extremismu. Informace o nich jsou velmi stručné. Kniha *Extremismus: hrozba demokracie*⁴ od Štefana Danicse se, kromě definování extremismu, spíše zaměřuje na obecné hrozby jednotlivých projevů extremismu a obecnou problematiku, politické formy extremismu posouvá do pozadí. Podobně jsou nato díla Jana Chmelíka *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*⁵ a Nikolaje Demjančuk a Lucie Drotárové *Vzdělání a extremismus*.⁶

Další knihou, ze které práce čerpá, je *The ideology of the extreme right*.⁷ Její autor Cas Mudde se v ní zaměřuje především na hledání společných prvků v ideologiích extremistických stran ve vybraných západoevropských zemích, méně se pak věnuje základní charakteristice extremismu. Kvalitní informace nabízí i článek *Meaning and Forms of Political*

---

¹ Nejznámější díla:

MUDDE, Cas: *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge, Cambridge University Press 2007, 404 s.

MUDDE, Cas: *Racist Extremism in Central & Eastern Europe*. New York, Routledge 2005, 314 s.

² Nejznámější díla:

EATWELL, Roger: *Fascism And the Extreme Right*. New York, Taylor & Francis Ltd. 2006, 256 s.

EATWELL, Roger – PINTO, António Costa: *Charisma and fascism in interwar Europe*. New York, Routledge 2005, 144 s.

³ HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, 379 s.

⁴ DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, 128 s.

⁵ CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, 172 s.

⁶ DEMJANČUK, Nikolaj – DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství EPOCH 2005, 133 s.

⁷ MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, 212 s.

Extremism in Past and Present⁸ od Uwe Backese. Tento text přináší poměrně dobrý pohled na rozdělení extremismu podél pravolevé škály, a nabízí přehledné rozdělení extremistické pravice a levice. Jeho slabinou je docela složité vymezování pojmu extremismus v rámci historického vývoje. Zaměřuje se spíše na vývoj samotného slova extremismus než na jeho význam.

Praktická část, z důvodu nedostatku zdrojů, vychází především z analýzy zpravodajských serverů. Je zde však jeden článek, který je dobré zmínit. Jedná se o Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?⁹ od Tamáse Szilágyiho. Szilágyi v něm poměrně dobře zpracovává spojení mezi náboženstvím a maďarskými extremisty.

V práci je použit empiricko-analytický přístup. Jedná se o výkladovou případovou studii, ve které se bude aplikovat teorie extremismu na případ Maďarska s cílem objasnit, co za extremismus se v této zemi vyskytuje. Děje se tak s pomocí analýzy chování extremistických uskupení a událostí, které se v poslední době udály v Maďarsku.

---

⁸ BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 242-262.

⁹ SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. RE-VACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, 12s.

1. Extremismus

Jakékoliv státopolitické uspořádání má mnoho kritiků požadujících radikální změny ve svých politických režimech. Síly, které tyto změny posazují, se označují jako extremistické. Při definování extremismu se však může narazit na jeden závažný problém, rozdílnost v chápání jeho významu mezi různými civilizacemi a lidskými společnostmi. Například útoky na základy islámských režimů v arabském světě, zde mohou být považovány za extremismus, stejně jako snaha oslabit demokracii v západní Evropě. Nelze se tak shodnout na jednotné definici tohoto pojmu. O největší snahu o vytvoření jedné mezinárodně platné definiční normy se pokusilo mezinárodní společenství v čele s Organizací spojených národů. Vytvořilo množství široce akceptovaných norem, např. o zacházení s uprchlíky nebo práva menšin, jejichž překročení lze poté chápat jako extremistické chování.¹⁰ Jelikož oblastí zájmu této práce je Maďarsko, práce se zaměří chápání a definování extremismu v kontextu západní euroatlantické civilizace.

V západních demokraciích se jedná o antidemokratické síly. Ty fungují v každé moderní zemi a snaží se o nastolení autoritářských až totalitních režimů. Uchopení této problematiky těchto antidemokratických fenoménů je v politologii i v dalších sociálních vědách velmi složité. To je dáno z důvodu nejednotnému chápání a pojetí demokracie. Za zatím nejkonsistentnější přístup k nim lze považovat tzv. teorii extremismu. Ta zahrnuje „*souhrnné pojetí a zkoumání antidemokratických jevů (označovaných při splnění určitých předpokladů za extremismus), přičemž jsou hledány jejich společné znaky, případně souvislosti a zákonitosti ve vývoji.*“¹¹

Samotný pojem extremismus vznikl z latinského slova *extremus* (nejzazší). Poprvé jej použil francouzský novinář Maxime Leroy v roce 1921 pro označení politických sil na okrajích pravolevého politického spektra. Na konci padesátých a začátku šedesátých let jej Seymour Martin Lipset vykládá jako opak pojmu liberální demokracie. Jedná se o normativní pojem, který označuje snahy jít ke krajům ideologické škály. Jinými slovy „*jít za hranice normativních procedur, které definují demokratický proces*“¹² Tedy vše, co nelze označit za demokratické jednání.

Extremisté bojují proti demokratickému státu. Snaží se přivést společenské problémy ke konfliktu, což označují za nezbytnou potřebu přehodnocení a velké změny principů politiky a ústavnosti. Tyto extremistické strany a skupiny stojící na hranicích politické

¹⁰ PEHE, Jiří: *Extremismus*. Pehe.cz, <http://www.pehe.cz/clanky/1997/extremismus>. (29. října 2010).

¹¹ MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, s. 297.

¹² Tamtéž, s. 300.

škály jsou sjednocovány radikální ideologií, jejímž cílem je převrat. Právě kolem této společné ideologie se tato společenství lidí seznamují se, organizují se, integrují se, vyčleňují se vůči ostatním a prosazují své společné politické zájmy.¹³

Extremistické skupiny neuznávají základní demokratické principy, jako jsou lidská práva, suverenita lidu, rozdělení moci, odpovědnost vlády a politiků, vlády zákonů, nezávislost soudců a princip více rovných stran včetně svobody opozice. Fungují jako antiteze pro ústavní stát, kde funguje vymahatelnost práva, politická soutěž a kontrola státní moci. Snaží se o dobrovolnou i nedobrovolnou autokracii ve smyslu koncentrace moci a zajištění absence její kontroly. Extremismus chce monokracii, vládu pouze jedné skupiny lidí, která eliminuje soutěžení politických stran, opozici a jiné názory stavící se proti vládě. Přístup k moci mají pouze vybraní lidé.¹⁴ Prostí lidé by tedy měli malé možnosti se politicky projevit.

Extremistické doktríny mají absolutní nároky na poznání toho, co je „pravdivé a dobré.“ Působí zde dogmatismus doktrín, jejich utopismus nebo jeho výslovné popření, dělení lidí na přátele a nepřátele, časté teorie spiknutí, fanatismus a aktivismus členů těchto stran. Zájmové skupiny jsou podezřívány z konspirace proti společenské vůli. Podobně se staví i k demokratickým mediím, které obviňují z manipulace veřejného mínění. Zastupitelská demokracie je výplodem kulturního, morálního úpadku a špatného hospodaření a korupce.¹⁵ Extremisté odmítají jakoukoliv kritiku či názorovou opozici. Pokud se nějaká objeví nějaká výtky vůči systému, snaží se ji tedy popřít, eliminovat a označit za chybnou.

Ideje extremistů jsou považovány za extrémní, jelikož je nesdílí většina. Vznik těchto, pro většinu nepřijatelných názorů, je často obranná reakce na proces proměny společnosti. Při rychlých a velkých změnách může dojít k překročení její absorpční schopnosti a může tak dojít k růstu extremismu. Také rozšiřování pocitu deprivace a výlučnosti vede k extremistickým náladám. Takováto rizika jsou především v nových demokraciích, ve které ještě neskončil proces transformace z totalitního režimu.¹⁶

Ve světě můžeme rozlišovat celou rodinu extrémistických stran.¹⁷ Podle Klaus von Beyme tato stranická rodina je propojena společnou ideologií na základě, které se odlučují od ostatních. S více sofistikovaným odlišením této rodiny od dalších přichází Tom Galla-

¹³ DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, s. 9-10.

¹⁴ BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 248-249.

¹⁵ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 300-301.

¹⁶ PEHE, J., c. d.

¹⁷ Von Beyme rozlišuje celkem devět stranických, jím označovaných za duchovní, rodiny. Jedná se o a) liberální a radikální strany, b) konzervativní strany, c) socialistické a sociálně demokratické, d) křesťansko demokratické strany, e) komunistické, f) agrární strany, g) regionální strany a strany etnik, h) pravicově extremistické strany a i) ekologický hnutí.

gher. Ten přichází se třemi kritérii, na základě kterých je lze rozlišit. Jedná se o původ, mezinárodní vazby a politiku stran. Současné extremistické strany mají velice podobný původ. Většina z nich vznikala mezi léty 1980 až 2000 na základě podobných mobilizačních a historických faktorů a označujících sami sebe za vydědence společnosti. U těchto stran lze vyzorovat vazby, které prochází napříč státy. Mnoho těchto vazeb je vytvořených ad hoc, avšak třeba v Evropském parlamentu lze pozorovat skupiny extremistických stran, které spolupracují. Politika, tedy program stran, jako třetí kritérium je velice problematická, jelikož v různých zemích neznamena stejná politika stejné věci. Dívá-li se však při srovnávání stran na jejich ideologie z normativního pohledu a více se zobecňují, lze zde nalézt podobnosti.¹⁸ To, že tyto strany lze odlišit od ostatních, z nich dělá relevantní subjekty působící na politické scéně.

Dostanou-li se extremistické strany do legislativního tělesa státu, jsou označovány jako extremistická opozice. Tyto strany nesdílejí hodnoty stávajícího režimu, ale naopak zastupují vlastní ideologii. Vůči vládě jsou značně nezodpovědné a neloajální. Sami sebe označují jako jedinou skutečnou opozici. Giovanni Sartori je nazývá antisystémové. Neváhají při prosazení svých cílů použít násilí, to však umně prokládají i s legitimními prostředky politického boje, kdy v médiích na sebe strhávají pozornost kritikou excesů vládnoucí politické elity, přičemž sami sebe znázorňují jako nepolitické obránce lidu. Obviňují vládní strany, že se starají o voliče jen před volbami, přičemž vůbec neprosazují jejich zájmy, čímž postrádají legitimitu.¹⁹ Staví se role stran, které jako jediné hledí na potřeby lidí.

Při výzkumu se musí dávat pozor na použití přídavného jména krajní a předpony ultra. Krajní pravice a levice, resp. ultrapravice a ultralevice, vyjadřují pouze pozice politických stran na okraji politického spektra a nikoliv jejich extremismus. Gabriel Almond se však domnívá, že takto označené strany ukazují politický extremismus přímo uprostřed systému, a že takovéto strany snaží získat politickou moc s cílem odstranit demokracii.²⁰

1.1. Radikalismus, terorismus

S extremismem úzce souvisí dva pojmy, radikalismus a terorismus. Ke správnému rozlišování extremismu je důležité tyto pojmy správně definovat.

---

¹⁸ MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, s. 2-6.

¹⁹ DANICS, Š., c. d., s. 31-34.

²⁰ DANICS, Š., c. d., s. 13.

1.1.1. Radikalismus

Radikalismus je často chápán jako synonymum pro extremismus. To však neplatí. I když tyto pojmy ve svém významu podobné, není správné je zaměňovat. Jako radikální jsou považovány názory, které jsou kritické vůči demokracii, ale zároveň nevedou k jeho odstranění. Tyto postoje chtějí změnit a zlepšit poměry v politice. Tím se liší od extremismu, který chce nekompromisní požadavky, které vedou k velké změně nebo dokonce k odstranění demokratického systému, a to vše je prosazováno všemi možnými prostředky, i těmi za hranicí zákona.²¹ Cas Mudde uvádí, že chování extremistických stran je pečlivě pozorováno státem, který je může eventuálně zakázat, zatím co radikální strany jsou této kontrole zproštěny.²² Radikalismus nebojuje proti demokracii samotné, jen se snaží změnit její aktuálnímu nastavení.

Radikálové se pohybují na okrajích politického spektra. Byť se nestaví proti demokratickému státu, mohou ho svým chováním destabilizovat. Může ale nastat situace, kdy jej dokáží za splnění určitých podmínek naopak revitalizovat. Politický radikalismus je oblast, ve které se vyjadřuje znepokojení nad pluralitním uspořádáním a nad úrovní zajištění práv, svobod či povinností jednotlivých segmentů společnosti. K prosazování těchto názorů a radikálních cílů se používají nestandardní až populistické metody politické agitace a mobilizace. Tyto metody však vždy dodržují základní principy demokracie. To co odlišuje radikalismus od politického středu, ve kterém sídlí hlavní nositelé demokratických ideálů, je jeho „*odstředivost vůči centru, blízkost extremismu a destabilizační potenciál (ve vztahu k demokracii)*.“²³

1.1.2. Terorismus

Další pojem související s extremismem je terorismus. Označuje se tak antidemokratická, protiprávní aktivita vykazující konspirativní a destruktivní prvky. Hlavním prostředkem k dosahování politických cílů se stávají násilné činy.²⁴ Maxmilián Strmiska jej definuje jako politicky odůvodněné systematické násilí, které je nejčastěji ozbrojené a záměrně porušuje všechny válečné konvence. Hlavním cílem terorismu je dosažení určitého psychologického efektu s rozsahem převyšující okruh obětí a svědků teroristického činu. Okamžitý fyzický účinek je až druhořadý.²⁵

---

²¹ DANICS, Š., c. d., s. 10.

²² MUDDE, C., c. d., s. 12.

²³ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 303-304.

²⁴ DANICS, Š., c. d., s. 10.

²⁵ STRMISKA, Maxmilián: *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzívního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2001, s. 14.

Teroristé chtějí získat co největší publicitu, pečlivě si vybírají cíle, jejichž zasažením vyvolají velký otřes ve společnosti. Často se jedná o osoby nezainteresované, ženy a děti. Účelem je dlouhotrvající efekt. Existuje mnoho forem teroristických útoků. Tím nejrozšířenějším se v poslední době stal pumový útok. To je způsobeno snadným získáním návo-
du i materiálu na sestavení bomby. Ty jsou nejčastěji umísťovány do aut nebo různých objektů na veřejné prostranství, objevují se ale i dopisní bomby. Velmi populární je také žhářství. Založení požáru je levné a jednoduché. K další formám terorismu se řadí únosy dopravních prostředků a braní rukojmí, atentáty, přepadání a únosy osob.²⁶

1.2. Extremismus a pravolevá škála

Stejně jako vše na světě, má i extremismus různé druhy a formy, ve kterých se projevuje. Slovo extremistický se dá se použít na spoustu skupin a politických stran, jež se liší, např. v poloze na pravolevé politické škále nebo v ideologii, ze které vycházejí.

První, klasické dělení je vyjádřením pozice na škále pravice-levice. Rozlišuje se tak extremismus pravicový, leží-li extremistické skupiny na pravém okraji politického spektra, extremismus levicový (tyto skupiny leží na opačné straně). Rozdíly mezi těmito dvěma formami se nacházejí v jejich vztahu ke svobodě, soukromém majetku, životu lidí a k roli státu ve společnosti. V nástrojích, které používají k potlačování svobody, neexistují mezi extremismem napravo nebo nalevo žádný rozdíl.²⁷

1.2.1. Pravicový extremismus

Extremistická pravice zastává obranně antiindividualistický postoj, stojí proti základnímu demokratickému principu, lidské rovnosti. Nesouhlasí s demokratickým ústavním státem a liberálním a demokratickým silám. Chce institucionalizovat nerovnost lidí na základě původu, zaměstnání, národa, etnika nebo rasy. Uwe Backes považuje ideje pravicového extremismu, tzv. antidemokratický konzervatismus, za protiklad idejí Francouzské revoluce, a řadí mezi ně: monarchismus, nacionalismus, revoluční konzervatismus a fašismus, xenofobii a rasismus.²⁸

Bernt Hagvet uvádí devět bodů, které charakterizují chování skupin hlásících se k pravicovému extremismu.²⁹

---

²⁶ CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, s. 27-29.

²⁷ DEMJANČUK, Nikolaj DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství EPOCH 2005, s. 37.

²⁸ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 306-307.

²⁹ HAGVET, Bernt: *Right-Wing Extremism in Europe*. Journal of Peace Research, 31, 1994, č. 3, s. 241-242.

1. Extremisticky pravicová hnutí odmítají všechny formy liberální a demokratické hodnoty. Staví se proti liberálním svobodám, právům menšin i samotnému právnímu státu. Jsou v opozici ke kulturnímu a politickému pluralismu.
2. Populisticky kritizují chování ekonomických, kulturních a politických elit národa a zdůrazňují práva občanů určovat obsah politiky.
3. Prosazují nacionalismus. Staví národ na vrchol žebříčku hodnot. Glorifikují a odkazují na jeho minulost a tradice. Rozdílnost mezi jednotlivými státy způsobují i rozdílnost mezi jednotlivými nacionalistickými hnutími.
4. Tyto skupiny mají určitou exkluzivitu. Jejich super-nacionalismus staví do centra etnickou příslušnost, což je často vyjadřováno rasistickými útoky na lidi, kteří se nějak odlišují, imigranty, Židy či národnosti, homosexuály nebo fyzicky a mentálně postižené.
5. Také vyjadřují kulturní pesimismus. Moderní svět, dekadentní a morálně pokleslý a zkorumpovaný, může být zachráněn pouze skrz přísnou etnickou kontrolu a nové nastavení společenské hierarchie založené na tradičních normách poslušnosti a sociálního podřízení.
6. Zdůrazňují právo a pořádek. Jejich bojovné hodnoty vedou k militarizaci společnosti.
7. Násilí hraje v extrémně pravicové politice velkou roli. Je bráno jako důkaz mužnosti a síly. Dokonce je viděno jako na akt očisty a tvoření.
8. Stejně jako se staví pravicový extremismus proti liberalismu, má podobné názory i na komunismus, na kterém mu vadí jeho kosmopolitismus a supranacionalismus, odvracející lidi od loajality ke státu.
9. K hnutím pravicového extremismu patří také politika státního korporativismu, centrálního plánování hospodářství a státních intervencí do ekonomiky.

Jednou z příčin vzniku a růstu podpory pravicového extremismu je globalizace. Ta s sebou přinesla ztrátu třídní identifikace, což vedlo k oslabení až přerušení vazeb k určitým společenským skupinám a třídám. Pravicoví extremisté dokáží nabídnout jednoduché odpovědi na problémy trápící společnost. Jedná se o obranu národa před přílivem imigrantů, nastolení pořádku a zákona ve zkorumpované kriminální společnosti a touha po charismatickém vůdci.³⁰

---

³⁰ DANICS, Š., c. d., s. 22-23.

1.2.2. Levicový extremismus

Opakem pravicového extremismu je extremismus levicový. Ten staví na principu rovnosti osob, kterou se snaží rozšiřovat do všech oblastí života. Tato forma extremismu se skládá ze dvou proudů, komunismu a anarchismu.

Backes i zde uvádí různé podtypy. K formám komunismu řadí: marxismus, leninismus, stalinismus, trockismus, maoismus, levicový komunismus (luxemburgismus a komunismus rad), novou levici a eurokomunismus.³¹ Tyto formy jsou pojmenovány podle lidí, kteří je vymysleli. S nejstarší formou komunismu přichází Karl Marx. Ten požaduje vytvoření komunistické společnosti, ve které jsou všechny výrobní prostředky ve společném vlastnictví. Lidé tedy budou plně osvobozeni, bohatství pak bude sloužit ku prospěchu všech. Zmizí antagonismus mezi společenskými třídami, čímž stát přijde o svoji hlavní funkci, vytváření třídního tlaku, a odumře. Problémy lidí se budou řešit racionálně a kooperativně. Kapitalismus, i když byl z části úspěšný, musí být svržen proletářskou revolucí. Toto je však utopistická ideologie. Strany, které z ní vycházely, ji musely pozměnit, aby si dokázaly udržet svoji politickou moc. Dělo se tak především v Rusku a v Číně, kde stát místo to aby odumíral, naopak sílil a více se centralizoval. Důvodem, proč se toto dělo, byla zaostalost společnosti a ekonomiky. Například Vladimir Lenin a jeho leninismus přichází s konceptem permanentní revoluce. Parlamentní uspořádání slouží jako nástroj buržoazie k vykořisťování dělnické třídy. Měla by vzniknout revoluční strana, která bude vést dělníka k uvědomění potřeby revoluce a která bude vedoucí a řídicí silou. Ostatní strany reprezentují zájmy nepřátelských tříd, a proto by měly být zakázány. Stalin pak tyto myšlenky rozšiřuje o systém centrálního plánovaného hospodářství, což vede k formě totální diktatury. Naopak eurokomunismus stojí v přímé opozici vůči leninismu a stalinismu. Prosazuje se především v západní Evropě. Nastolení komunismu prosazuje skrz mírové ústavní a volební metody boje, navíc neodmítá spolupráci ostatní společenskými třídami.³² I přes některé velké rozdíly však všechny komunistické ideologie staví do popředí svých zájmů dělníků a jejich zájmů.

Anarchismus pro změnu volá po odstranění všech zákonů a státní moci. Věří, že nastolení bezvládní povede k vytvoření přirozenější a spontánnější řád. Společnost by měla mít nehierarchický a rovnostářský charakter. Odmítá jakoukoliv formu politické, státní nebo i církevní autority, jelikož autorita porušuje princip rovnosti. Podle anarchistů jsou také špatné i všechny zásahy státu do ekonomiky. Ty totiž vedou jen k většímu vykořisťování. Anarchistická hnutí odmítají i konvenční prostředky k získání politické moci. Neza-

³¹ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 307-308.

³² HEYWOOD, Andrew: *Politické ideologie*. Praha, Victoria Publishing, 1994, s. 112-119.

kládají tedy strany, které by kandidovaly ve volbách. Typické pro tato hnutí je i jejich roz-
tříštěnost³³

Hlavní rozdíly mezi komunismem a anarchismem je úroveň konstitucionalizace společnosti. Komunismus, konkrétně marxismus a leninismus, chtějí totalitní společnost, ve které je vše podřízeno státu, zatím co anarchismus, resp. anarchokomunismus, vyžaduje anarchii, tedy žádné konstitucionální struktury.³⁴

1.3. Další druhy extremismu

Kromě klasického dělení na extremismu na pravici levici, existuje řada extremistických skupin, které se zaměřují na jiné společenské i soukromé části lidského života, a tak je nelze zařadit na pravolevé škále.

1.3.1. Náboženský extremismus

S rozšířením extremistické typologie o islámský fundamentalismus přichází Backes a Jesse. Zde jde o to, že jeho vyznavači jsou v konfliktu se světonázorově neutrálním sekulárním státem. Odmítají oddělení světské moci a církve. Prosazují Korán, hlavně islámské právo šaría, svatou válku proti bezvěrcům a nastolení „božího státu.“³⁵ Silné slovo by pak měli nevolení duchovní vůdci, kteří nejsou zodpovědní občanům.

Tendence k propojování státní a duchovní moci se však objevují u více církví a náboženských sekt, mezi nimi i například Scientologická církev. Proto další politologové tuto kategorii rozšířili a přejmenovali na náboženský extremismus. Ten je možné definovat jako „nábožensky motivované antidemokratické postoje a činnosti, orientované na ustanovení nebo udržení teokratického režimu, případně porušování zásadních demokratických zájmů a základních lidských práv (ať již vlastních členů náboženských extremistických církví, společenství, sekt a kultů anebo dalších osob.“ Je možná i kombinace s ostatními ideologiemi a extremistickými proudy.³⁶

1.3.2. Ekoextremismus

Ekoextremismus označuje extremismus týkající se životního prostředí. Jeho cílem je nastolit nedemokratický režim, ve kterém by hlavní slovo měly fanatické až fundamentální požadavky na ochranu přírody, jež by potlačily principy demokratického státu. Patrick Moore, jeden ze zakladatelů Greenpeace, uvádí, že ekoextremismus hlásá myšlenky,

---

³³ Tamtéž, s. 182-189.

³⁴ BACKES, U., c. d., s. 255-256.

³⁵ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*. s. 309-310.

³⁶ Tamtéž, s. 310-311.

kteře označují veškerou lidskou činnost jako negativní pro životní prostředí. Z toho vyplývá neúcta k lidství a moderní lidské civilizaci a vědě. Je proti-organizační i proti-obchodní. Staví se proti státu, nadnárodní korporacím, svobodnému obchodu a podnikání obecně. Svět by měl přijmout model individuální jednání, anarchismus. Liberální demokracie je příliš antropocentrická. Tento pojem je často zaměňován s ekoterorismem, ten však slouží pouze jako nástroj k prosazování cílů ekoextremismu.³⁷

1.3.3. Etnický extremismus

Další kategorií je etnický či etnickoteritoriální extremismus. Ten hlásá kulturní a politickou výlučnost určitého etnika nebo národa. Mezi hlavní cíle často patří separatismus. Označení za extremismus je však sporné, protože ne vždy separatistická činnost těchto skupin vede k nastolení autoritářského případně totalitního režimu.³⁸ Tím by mohl výčet typů extremismu skončit. Existují samozřejmě i další druhy zaměřující se na další oblasti života, ale ty jsou spíše jen okrajové.

Tato kapitola shrnula informace o extremismu, o postojích a o chování extremistických skupin vůči demokratickým režimům. Na základě toho by mělo být možné určit, zda se v maďarské společnosti vyskytují extremistické politické strany a jakých druhů extremismu převládá v jejich politice.

---

³⁷ MAREŠ, Miroslav: *Ekoterorismus v České republice*. REXTER, 4, 2004 č. 1. (www.rexter.cz)

³⁸ MAREŠ, M., *Teorie extremismu*, s. 311-312.

2. Extremismus v Maďarsku

Jednou z evropských zemí spojovanou extremismem je Maďarsko. To je dáno tím, že světová media často informují o útocích na etnické menšiny, častými přeshraničními spory se sousedními státy a silným postavením extremistických stran na politické scéně, kdy se například v posledních parlamentních volbách v roce 2010 do maďarského parlamentu dostala pravicově extremistická strana Hnutí za lepší Maďarsko, (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom, Jobbik) a se stala třetím největším uskupením v parlamentu. Na jaký druh extremismu lze tedy v této zemi narazit a co tedy způsobuje tak silné extremistické tendence ve společnosti?

V případě Maďarska se spíše mluví o pravicovém extremismu, levicový se zde vyskytuje jen v minimální míře. Totalitní Maďarská socialistická dělnická strana během revoluce transformovala v novou sociálně demokratickou Maďarskou socialistickou stranu (Magyar Szocialista Párt, MSZP). Vývoj mezi léty 1956 a 1989 navíc způsobil, že po revoluci společnost odmítala levicovou politiku v extremistické formě, a krátce i ve formě umírněné, což dokazují první svobodné volby z roku 1990, ve kterých zvítězily pravicové strany. Levicová MSZP se dokázala prosadit teprve až v roce 1994.³⁹ Extrémní levice však stále skomírá. Například Maďarská komunistická dělnická strana (Magyar Kommunista Munkáspárt, MKMP), nedokázala od roku 1989 ani jednou překročit ve volbách volební klauzuli a navíc její podpora stále klesá.⁴⁰

Naopak, pravicovému extremismu se v Maďarsku daří a jeho podpora stále stoupá, jak dokazují volební zisky Jobbiku. Internetový portál Híszérő uvádí pět důvodů proč se tak děje. Prvním z nich je zvyšující se kritika systému. Vzniká nespokojenost s demokratickým zřízením, jeho institucemi, politickými stranami a politiky, čímž se zvětšuje prostor pro krajní pravici. Navíc průzkumy ukazují, že zvyšuje podíl mladých lidí, kteří nesmýšlejí o demokracii jako o nejlepší řešení pro budoucí vývoj. Druhým důvodem je celkový posun společnosti doprava. Dále vzniká ve společnosti pocit nedostatku pořádku a v důsledku hospodářské krize i pocit ohrožení, při které se jeví jistá míra autoritářství jako řešení. Předposledním důvodem je celková slabost občanské společnosti a nedůvěra v ni, která se řadí k nejnižším v Evropě. Nakonec jsou v Maďarsku stále rozšířeny předsudky vůči menšinám a stereotypy v přístupu k nim.⁴¹

---

³⁹ RACZ, Barnabas: *The Hungarian Socialist in Opposition: Stagnation or Renaissance*. Europe-Asia Studies, 52, 2000, č. 2, s. 319-322.

⁴⁰ Vokscentrum, www.vokscentrum.hu (16. března 2011).

⁴¹ *A szélsőjobboldal megerősödésének okai*. Híszérő, 28. října 2008, http://hirszerzo.hu/elemzes/128335_a_szelsojobboldal_megerosodesenek_okai (15. března 2011).

Silné postavení pravicového extremismu dokazuje i to, že se v zemi vydává nespočet extremistických knih. Také zde funguje (především v Budapešti) mnoho vydavatelů a prodejců knih a CD s extremistickou tematikou. Příkladem může být Transylvánské knihkupectví, nad jehož vchodem visí tzv. Árpádská pruhovaná vlajka, což byl symbol fašistické Stany Šípových křížů, která byla odpovědná za vyvražďování Židů za druhé světové války.⁴²

2.1.Zdroje a oblasti maďarského extremismu

Z čeho tedy vychází ideologie maďarských extremistických skupin? Jaké jsou události a společenské tendence, které používají krajně pravicové strany k lákání voličů? Jako zdroje extremismu lze nalézt čtyři problémy, jež trápí maďarsko společnost. Jedná se o otázku národa a teritoriálního vymezení státu, vztah k romské menšině a antisemitismus.

2.1.1. Národ a Trianonská dohoda

Asi největší oblastí, ze které čerpají maďarské extremistické skupiny, je otázka národa. Maďarskému národu bylo podle nich velice ublíženo Trianonskou smlouvou. Maďarsko, jelikož stálo po první světové válce na straně poražených velmocí, bylo v následných mírových úmluvách poměrně přísně sankcionováno. Mírová smlouva podepsaná 4. června 1920 v paláci Velký Trianon ve Versailles připravila zemi o dvě třetiny území a více než tři milióny Maďarů se tak rázem ocitlo mimo území státu. Trauma z rozdělení národa a z ponížení, kterého se dostalo od světových mocností, trvá dodnes a snahy o revizi hranic jsou častým obsahem extremistické rétoriky.⁴³

V chápání lidí jsou totiž maďarské menšiny žijící v okolních státech stále součástí maďarského národa.⁴⁴ V roce 1991 70 % obyvatel Maďarska bylo přesvědčeno, že území, odebraná Trianonem patří jim, s tímto tvrzením nesouhlasí pouze 12 % lidí. O dvacet let, v roce 2009 je sice tento poměr menší, 61 % k 19 %, ⁴⁵ stále ale přesahuje více než polovi-

---

⁴² LIGETI, György – NYESTE, Tamás: *Right-Wing Extremism in Hungary*. In: RIEKER, Peter – GLASER, Michaela – SCHUSTER, Silke (eds.): *Prevention of Right-Wing Extremism, Xenophobia and Racism in European Perspective*. Halle, Deutsches Jugendinstitut 2006, s. 103-104.

⁴³ GERNER, Kristian: *Open Wounds? Trianon, the Holocaust and the Hungarian Trauma*. In: MITHANDER, Conny – SUNDHOLM, John – HOLMGREN TROY, Maria (eds.): *Collective traumas: memories of war and conflict in 20th-century Europe*, Brusel, P.I.E. Peper Lang 2007, s. 99.

⁴⁴ FOWLER, Brigid: *Nation, State, Europe and National Revival in Hungarian Party Politics: The Case of the Millennial Commemorations*. *Europe-Asia Studies*, Vol. 56, No. 1 (Jan., 2004), s. 60.

⁴⁵ PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary*. Příspěvek na konferenci "Far right networks in Northern and Eastern Europe" Uppsala University 25. - 28. března 2010, s. 13.

nu obyvatelstva, což je živná půda pro extrémní pravici. Extremisté tvrdí, že pouto mezi Maďary uvnitř a vně státu může být obnoveno revizí hranic.⁴⁶

2.1.2. Romská menšina

Dalším zdrojem napětí v maďarské společnosti je romské etnikum. V Maďarsku žije zhruba 600 tisíc Romů, kteří žijí většinou ve špatných sociálních a ekonomických podmínkách. Ve společnosti jsou rozšířeny až xenofobní názory na tuto menšinu. Více než polovina mladých lidí je nepovažuje ani za součást maďarského národa.⁴⁷ Romové se tak dostávají do pozice nechtěných „imigrantů“ uprostřed vlastního státu.

Negativní postoj k Romům lze vyzorovat častých z útoků na ně. Jako příklad z poslední doby, roku 2009, můžeme sloužit útoky čtyř mužů na romské osady, ve kterých vystříleli 78 nábojů a při tom zabili šest Romů a deset zranili.⁴⁸ Je zarážející, že jedním z pachatelů těchto útoků byl profesionální voják, který v 90. letech sloužil u mírových sborů v Bosně a Hercegovině.⁴⁹

Kromě fyzické agrese, Neromové sepisují petice proti stěhování romských rodin do jejich sousedství. Svoji roli zde hrají i státní instituce. Místní úřady místo toho, aby řešily neutěšenou situaci špatných podmínek bydlení Romů, přesídlují je do okrajových částí měst. Pokud ale města řeší bydlení Romů, u neromského obyvatelstva roste nevole, jelikož tvrdí, že úřady upřednostňují Romy namísto sociálně slabých Maďarů.⁵⁰ I policie může v některých případech projevovat protiromsky. Jedním z příkladů může jeden z řady útoků na romské osady z února 2009, při kterém byli v Tatárszentgyörgy zastřeleni otec a jeho čtyřletý syn, poté co byli nuceni utéct z domu zapáleného lahví Molotovova koktejlu. Policie se s ním zpočátku odmítala zabývat s odůvodněním, že nejde o vraždu, ale o nehodu. Zpráva Evropského centra pro romská práva navíc naznačuje, že mohlo dojít k úmyslnému ničení důkazů a sabotáži vyšetřování, když policista zničil na místě minimálně jeden důkaz, tím, že močil na otisk bot patřících potenciálnímu pachateli.⁵¹ Další příklad je z roku 1997, kdy při krádeži radia z automobilu zastřelil policista zloděje romského původu.

---

⁴⁶ FOWLER, B., c. d., s. 61.

⁴⁷ LIGETI, G. – NYESTE, T., c. d., s. 99.

⁴⁸ *Rassistisch motiviert, mit "militärischer Sorgfalt" geplant.* derStandard.at, 28. března 2011, <http://derstandard.at/1297821686362/Rassistisch-motiviert-mit-militaerischer-Sorgfalt-geplant> (28. března 2011).

⁴⁹ NOVÁK, Martin: *Vrahem maďarských Romů je zřejmě profesionální voják.* Aktuálně.cz, 26. srpna 2009 <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=645856> (27. března 2011).

⁵⁰ KÜRTI, László: *Right-wing Extremism, Skinheads and Anti-Gypsy Sentiments in Hungary.* Archiv Central European University, s. 19-20. (<http://rss.archives.ceu.hu/archive/00001096/01/102.pdf>) (25. března 2011).

⁵¹ KOTTASOVÁ, Ivana: *Maďarská noční můra.* Respekt.cz, 14. června 2009, [http://respekt.ihted.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=37430110](http://respekt.ihted.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=37430110) (25. března 2011).

Během následného soudu se však neprokázalo, že se jednalo o rasistický útok. Je ale zajímavé, že policista poté dostal medaili za statečnost.⁵²

2.1.3. Antisemitismus

Antisemitismus se ve veřejné formě v maďarské společnosti nevyskytuje, ale existuje zde ve formě latentní. Mnoho lidí si uvědomuje jejich útrapy během druhé světové války a pro většinu obyvatel jsou přijatelní. Média však v současnosti vytváří dojem jejich nadreprezentovanosti ve veřejném životě.⁵³ Místní Židé se ale obávají o svoji bezpečnost. Bojí se, že se maďarské ultrapravicové skupiny přiklání k fašistické ideologii z druhé světové války, což se v malém množství děje. Jsou zaznamenány případy napadení a výhrůžek.⁵⁴

2.2. Maďarský extremismus a náboženství

V Maďarsku neexistuje pevný vztah mezi extremistickými skupinami a tradičními církvemi.⁵⁵ Jedno z mála větších spojení je pastor Lóránt Hegedüs jr., který proslul svými antisemitskými postoji a jako místopředseda extrémistické pravicové Strany maďarské spravedlnosti a života (Magyar Igazság és Élet Pártja, MIÉP) kandidoval v parlamentních volbách v roce 2002 a v současnosti spolupracuje se stranou Jobbik.⁵⁶ Byť i další církevní hodnostáři se účastní extremistických akcí, žádná strana nezískala oficiální podporu církve.⁵⁷

Extremistické pravicové skupiny využívají prvky křesťanství, které inkorporují do svých ideologií. Zároveň ale také se navrací i k předkřesťanským tradicím. Pomocí radikální revize maďarské minulosti pak následně mytologizují národní identitu. Extremisté tvrdí, že náboženský původ Maďarů je kulturně nadřazuje nad ostatní a že jsou pravými držiteli tradic v celé civilizaci. Maďarská historie je podle nich analogií života Ježíše Krista. Tatarské obléhání, bitva u Moháče, Trianonská smlouva a ruská okupace odpovídají stejným ranám osudu, jakými trpěl Ježíš.⁵⁸

---

⁵² KÜRTI, L., c. d., s. 21.

⁵³ LIGETI, G. – NYESTE, T., c. d., s. 100-101.

⁵⁴ *Hungarian Orthodox Jews Fear Extremist Attacks (Special Feature)*. Worthy Christian News, 9. července 2009, <http://www.worthynews.com/6225-hungarian-orthodox-jews-fear-extremist-attacks> (26. března 2011).

⁵⁵ SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. REVACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, s. 2. (<http://www.revacern.eu/exchange-programme/EP-paper%20szilagyi.pdf>) (23. března 2011).

⁵⁶ *Lorant Hegedus Jr's clerical fascism must not be ignored*. Seismic Shock, 12. července 2009, <http://seismic-shock.com/2009/07/12/lorant-hegedus-jr%E2%80%99s-clerical-fascism-must-not-be-ignored/> (26. března 2011).

⁵⁷ SZILÁGYI, T., c. d., s. 2.

⁵⁸ Tamtéž, s. 3-4.

Spojením náboženství a politického programu extrémistických strany vzniká tzv. politické náboženství. Jedná se o náboženství, které posvěcuje ideologii nebo politický režim skrz jeho „zbožštění“ a převedením do mýtů. V případě Maďarska se mluví o „hungarismu“. Ten je charakterizován několika body. Zaprvé se jedná o exkluzivní a etnocentrický přístup, který je netolerantní vůči jiným politickým myšlenkám a názorům. Zadruhé bere křesťanství s příměsí pohanství jako hlavní víru a odmítá ostatní věrouky. Třetím bodem je drastická změna politického a společenského řádu. Čtvrtým je zase princip nadřazenosti maďarského národa nad ostatními. A za posledním bodem se skrývá to, že pravice extremistické skupiny si sami vytvářejí vlastní mytologii a symboliku podle svých politických zájmů.⁵⁹

---

⁵⁹ Tamtéž, s. 7-8.

3. Maďarské extremistické strany

To byla charakteristika maďarské extremistické scény. Kdo jsou však její nejvýznamnější představiteli? Jedná se o dvě politické strany, které již byly v textu zmíněny, a to Jobbik a MIÉP. Prvky extremismu lze však nalézt i u jiných stran stojící více ve středu politického spektra než tyto dvě politické uskupení.

3.1. Strana maďarské spravedlnosti a života (MIÉP)

Strana MIÉP je nejstarší pravicově extremistická strana v moderní maďarské historii. Její fungování je od samého počátku spojeno s jejím dlouhodobým předsedou Istvánem Csurkou. Po demokratickém převratu působil Csurka jako místopředseda vládnoucí strany Maďarské demokratické fórum (Magyar Demokrata Fórum, MDF). Pověst extremisty si začala budovat velmi brzy. 15. března 1991 zmiňuje ve svém týdeníku Magyar Fórum, že maďarské etnikum je naprosto bezbranné v Maďarsku, centru tzv. magyar élettér, neboli maďarského lebensraumu, životního prostoru. Činí tak jako první politik od druhé světové války. V následujícím roce 20. srpna vydává článek, ve kterém vykresluje židovsko-bolševicko-liberální konspirace proti maďarským národním hodnotám a vyzýval vládu k akci na jejich záchranu. V témže vážně onemocněl József Antall, premiér a předseda MDF. Csurka kandiduje na jeho místo, ale neuspěl. 31. května 1993 je spolu s dalšími pěti politiky vyhozen MDF. Když pak 14. června 1993 opouští tuto stranu další poslanci, zakládá s nimi stranu MIÉP a se stává jejím předsedou.⁶⁰

Tato strana zastává značně antisemitskou až xenofobní politiku. Její protižidovský postoj vychází z politických názorů jejího předsedy, který neskrývá svůj antisemitismus. MIÉP obviňuje Židy z toho, chtějí podkopat národní kulturu a tradice a účelem pošpinění jména Maďarska ve světě. Součástí tohoto židovské spiknutí proti Maďarsku je i „fašistická“ izraelská vláda a její tajná služba Mossad.⁶¹ V září 1997 uvedl časopis Magyar Fórum konspirační teorii, podle které nebude Izrael brzy schopný čelit přílivu židovských imigrantů, napadne Maďarsko a učiní z něj nové bezpečné místo pro Židy. Na přelomu tisíciletí Csurka také ve svém týdeníku obviňuje vládu z toho, že nic nedělá ohledně toho, že je země v zahraničí reprezentována židovskými autory a tématy. Označuje to za židovskou okupaci literatury. Označil taky média za překážku pro očištění uvedení věcí do pořádku,

---

⁶⁰ WEAVER, Eric Beckett: *National narcissism: the intersection of the nationalist cult and gender in Hungary*. Bern, Peter Lang Publishing 2006, s. 102-103.

⁶¹ LEVY, Richard S.: *Antisemitism: a historical encyclopedia of prejudice and persecution, Volume 1*. Santa Barbara, ABC-CLIO 2005, s. 335.

nástroj klamně propagandy po způsobu Goebbelse.⁶² Csurkova rétorika se velmi podobala té, kterou používali fašisté během druhé světové války.

MIÉP kromě Židů útočí i na jiné menšiny v Maďarsku, především na Romy. Csurka je označuje za nevýhodu, která tvoří větší část chudoby Maďarska. Říká, že se společnost má podporovat silné, dynamické rodiny, které jsou zaměřené na práci a dosahování úspěchů, což Romové nejsou. Kromě toho se strana staví proti imigrantům z bývalého sovětského svazu. Během projevu na demonstraci v roce 1995 k příležitosti výročí podepsání Trianonské smlouvy, varuje před vládnoucí socialisticko-liberální koalicí, která prý eliminuje čistokrevné Maďary a nahrazuje je Ukrajinci, Rusy a Židy z bývalého SSSR. Výsledkem tohoto konání bude, že „jedna třetina země bude náležet Ukrajincům, Rusům a Židům, další třetina pak Romům.“⁶³

Kromě náboženských a národnostních menšin, se strana MIÉP staví proti současné kapitalistické ekonomice. Nechce hospodářství zaměřené na výhon a zisk, ale hospodářství kontrolované „křesťansko-nacionální“ politickou elitou. Bojuje proti zahraničnímu kapitálu. K tomu používá antisemitskou terminologii. Globalizace je podle MIÉP židovskou konspirací k ovládnutí světa. Chce soběstačnost pomocí národního kapitálu a národního bohatství. Osvobodit zemi na mafie bank.⁶⁴

Za největší úspěch lze považovat výsledek z parlamentních voleb z roku 1998. MIÉP získal 5,5% hlasů, čímž překonal volební klauzuli pro vstup do Országgyűlés, maďarského parlamentu, a získal 14 poslanců. Bylo to poprvé, co se do něj dostal. Nově nabytou sílu navíc posílil maďarský ústavní soud, který jim povolil vytvoření parlamentního stranického klubu, i když a to i přesto, že podmínkou pro jeho vytvoření je potřeba minimálně 15 poslanců. Díky tomu získali poslanci MIÉP možnost být zvoleni do parlamentních výborů, strana získala finanční podporu, více prostoru v médiích a vliv v parlamentu. Parlamentní klub navíc nebyl zrušen, ani když jej opustili dva poslanci.⁶⁵ Se stranou začal spolupracovat i konzervativní Fidesz. Viděl v něm svého potenciálního partnera. Spolupráce se uplatňovala především v oblasti podpory kandidátů ve volbách. Avšak ve volbách konaných v roce 2002 a ani v žádných dalších však strana do parlamentu však již nedostala.⁶⁶

---

⁶² *Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism.* Anti-Defamation League, prosinec 1999, http://www.adl.org/international/hungary_print.asp (30. března 2011).

⁶³ RAMET, Sabrina P.: *The radical right in Central and Eastern Europe since 1989.* University Park, The Pennsylvania State University Press 1999, s. 137.

⁶⁴ Tamtéž, s. 141-142.

⁶⁵ *Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism*, c. d.

⁶⁶ *The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP.* Hungarian Spectrum, 1. května 2009, <http://esbalogh.typepad.com/hungarianspectrum/2009/05/the-hungarian-right-fidesz-jobbik-and-mi%C3%A9p.html> (30. března 2011).

3.2. Hnutí za lepší Maďarsko (Jobbik)

Jobbik představuje největší a také nejúspěšnější extremistické uskupení v Maďarsku. V parlamentních volbách z roku 2006, první volby, kterých se po svém vzniku v roce 2003 zúčastnila, sice pro ni hlasoval pouhých 2,2% voličů a nepřekročila volební klauzuli, ve volbách do Evropského parlamentu konaných roku 2009 ale již s 14,8% hlasů překročila potřebnou hranici pro vstup a získala tři europoslance.⁶⁷ Největší úspěch však zaznamenala o rok později, kdy v parlamentních volbách obdržela 16,7% hlasů a stala se tak třetí největší parlamentní stranou, přičemž náskok druhé MSZP byl pouhých 2,5 %.⁶⁸

Jobbik od strany MIÉP liší především v tom, že svůj extrémistický program a myšlenky prezentují umírněnější formě. Sami sebe neoznačují a antisemity a nepřipouští, že by měli rasistické postoje. Krisztina Morvai, lídr kandidátky ve volbách do Evropského parlamentu, se dokonce cítí být uraženou, za to, že je označována za nacistku. Předseda strany Gábor Vona považuje za nespravedlivé, že jsou považováni za rasisty, když mluví o romském problému. Vona říká: „*Možná zraníme něčí city, když jsme upřímní, ale my musíme být upřímní.*“⁶⁹ Přesto postoje, které členové Jobbik zastávají, lze za rasistické označit.

Jedním z témat jejich politiky je řešení romské otázky. Obviňují Romy ze zneužívání sociálních dávek. Peníze, které chudí Romové čerpají od státu, by podle Jobbiku mohly být využity jinde a více efektivnějším způsobem, a proto se Maďaři mají špatně. Strana také varuje před romskou populační explozí. Uvádí, že Romové v současné maďarské populaci tvoří 10% podíl, ale díky vysoké porodnosti stoupne počet Romů v Maďarsku na 20 %. Zároveň poukazují na vysokou míru kriminality mezi romskými obyvateli. 50 % všech vězňů je romského původu.⁷⁰ Vona také uvádí, že pokus o integraci romského obyvatelstva se nezdařil. Ve většině případů je mnohem efektivnější a výchovnější segregace Romů. Csanad Szegedi, místopředseda strany a europoslanec, mluví konkrétně o potřebě táborů ochraňujících veřejný pořádek. Obyvatelé těchto táborů by k jejich opuštění potřebovali povolení a platil by zde zákaz vycházení po desáté hodině večerní.⁷¹ Szegedi chce první

---

⁶⁷ *European Elections – 2009.* Volkscentrum, <http://www.vokscentrum.hu/eu/valeredm.php?mszkod=130302&jny=eng> (31. března 2011).

⁶⁸ WATERFIELD, Bruno: *Hungary elections: first step to power for far-Right since Nazi era.* Telegraph.co.uk, 11. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7578561/Hungary-elections-first-step-to-power-for-far-Right-since-Nazi-era.html> (31. března 2011).

⁶⁹ DAY, Matthew: *Rise of Hungary's far-Right Jobbik party stirs disturbing echoes of the 1940s.* Telegraph.co.uk, 3. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7549950/Rise-of-Hungarys-far-Right-Jobbik-party-stirs-disturbing-echoes-of-the-1940s.html> (30. března 2011).

⁷⁰ KOTTASOVÁ, I., c. d.

⁷¹ GULYAS, Veronika: *Hungary's Far-Right Jobbik Party Wants to Close Gypsies in Ghetto.* The Wall Street Journal, 2. září 2010, <http://blogs.wsj.com/new-europe/2010/09/02/hungary%E2%80%99s-far-right-jobbik-party-wants-to-close-gypsies-in-ghetto/> (31. března 2011).

takovýto tábor vytvořit v okolí města Miskolc. Jednalo by se vlastně o samo udržovací vězení, kde by si vězni sami platili náklady na svoji výživu. Prvními obyvateli tohoto zařízení by měli být romské rodiny žijící nelegálně v Lyukovolgy, předměstí Miskolce. O tom, kdo by měl být do těchto táboru poslán, by rozhodovala místní úřady. Vona toto řešení obhajuje. Podle něj se tak vyhne občanské válce.⁷²

Jobbik se zaměřuje i na rehabilitaci maďarské identity a hrdosti, a to nejen v Maďarsku ale i u maďarských komunit v sousedních zemích. To provádí skrz ekonomiku. Negativně se staví proti zahraničnímu kapitálu. Tvrdí, že v posledních dvou letech stát podporoval zahraniční korporace, a tím přivedl maďarské firmy do nevýhody. Jobbik chce zavést protekcionistické opatření a kampaně na podporu domácích podniků a maďarského zboží. Členství v OECD mělo na Maďarsko negativní dopad na hospodářství. Bankovní systém by se měl být navrácen do maďarských rukou. Do této hospodářské politiky zahrnuje i oblasti obydlené Maďary za hranicemi, chce vytvořit maďarskou ekonomickou zónu.⁷³ Jako nástroj k podpoře národní identity a hrdosti strana používá i historii. Usiluje o vytvoření institut zkoumající maďarské dějiny před rokem 896, kdy Árpád sjednotil maďarské kočovné kmeny a v Panonské nížině založil Uherské knížectví. Jobbik chce také podporovat vznik filmů oslavující významné okamžiky minulosti. Zároveň se snaží o sjednocení národa, pomocí kulturní, ekonomické podpory a rozvoje Maďarů žijících v okolních státech.⁷⁴

3.2.1. Maďarská garda

Maďarská garda (Magyar Garda Mozgalom) je paramilitaristické uskupení napojené na stranu Jobbik. Vznikla v roce 2007 slavnostní přísahou jejích prvních 56 členů v Budapešti před prezidentským palácem a to za účelem vytvoření nové obrany proti vnějšímu nepříteli. Zakladatelé uvádějí Evropská unie a NATO nepředstavují dostatečnou bezpečnostní záruku, jelikož dva ze tří států, kteří Maďarsko ohrožují, Slovensko a Rumunsko, jsou členové těchto organizací.⁷⁵ Stejnokroje, které členové gardy nosí, připomínají

---

⁷² *Jobbik proposes to set up "criminal zones" outside cities.* Politics.hu, 2. září 2010, <http://www.politics.hu/20100902/jobik-proposes-to-set-up-criminal-zones-outside-cities> (31. března 2011).

⁷³ Volební program Jobbiku pro volby 2010 - Radical Change, s. 2-4. (<http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf>) (30. března 2011)

⁷⁴ Tamtéž, s. 14-16.

⁷⁵ DOLEŽAL, Bohumil: *Maďarská garda.* Lidovky.cz, 27. srpna 2007, http://www.lidovky.cz/ln_nazory.asp?c=A070827_131637_ln-dolezal_vvr (31. března 2011).

uniformy již výše zmíněné historické fašistické Strany Šípových křížů a její založení vyvolalo v Maďarsku i ve světě silné negativní reakce.⁷⁶

Garda dává o sobě vědět především průvody ve městech, pomocí, kterých demonstrují svoji sílu. Její členové jsou často podezříváni z vražd Romů.⁷⁷ K jejím nejvýznamnějším akcím patří opakované zablokování hraničních přechodů se Slovenskem v roce 2008. Jednalo se o reakci na tvrdý zásah slovenské policie proti maďarským fanouškům během fotbalového utkání v Dunajské Středě.⁷⁸

V prosinci 2009 byla garda po rok trvajícím soudním procesem zrušena. Neznamená to však, že by zastavila svoji činnost. Stále mobilizuje své členy, což dokazovala demonstrací přímo před budovou soudu během čtení rozsudku. Organizace gardy je totiž poměrně složitá. Navíc má i širokou podporu mezi obyvateli a společenskými elitami. Například gardisty slavnostně přiváděl do služby bývalý ministr obrany za strany Fidesz a během přísahy jim žehnali kněží z maďarských církví.⁷⁹ Jako příklad stálé aktivity jejich „bývalých“ členů se může uvést incident z v obci Hejoszalonta přelomu března a dubna tohoto roku. Tato malá vesnička byla zabita 50 letá žena. Jobbik tohoto zločinu využil, prohlásil za viníky dva Romy, kteří byli nájemníky zavražděné, a oznámil, že přijde do vesnice ochraňovat její obyvatele před „romským terorem,“ načež tam poslal zhruba 600 příslušníků Maďarské gardy. Něco podobného se stalo ve stejné době i v obci Gyöngyöspata.⁸⁰ Dva až tři tisíce příslušníků místních sebeobránných lidových milic Szebb Jövoert (Občanské sdružení pro lepší budoucnost) a zároveň členové strany Jobbik dnem a nocí hlídkovali v místním romském ghettu, zastrašovali místní Romy s cílem zabránit „cikánské kriminalitě“. To vše za podpory místních obyvatel, kteří jim poskytovali stravu a ubytování. Zarážející je zde to, že policie proti milicím nezasáhla, i přesto, že Szebb Jövoert se velice podobá zakázané Maďarské gardě, a to včetně uniforem.⁸¹

3.3. Maďarská občanská unie – Fidesz

Strana Fidesz, respektive koalice Fidesz a KDNP (Křesťanskodemokratická lidová strana, Kereszténydemokrata Néppárt, KDNP je však existenčně na Fidesz existenčně zá-

---

⁷⁶ VILČEK, Ivan: *Budapešťský soud rozpustil Maďarskou gardu*. Novinky.cz, 17. prosince 2008, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/156944-budapestsky-soud-rozpustil-madarskou-gardu.html> (31. března 2011).

⁷⁷ KOTTASOVÁ, I., c. d.

⁷⁸ VILČEK, I., c. d.

⁷⁹ DANIŠ, Dag: *Maďari bez gardy? Ešte nie*. Pravda.sk, 18. prosince 2008, http://nazory.pravda.sk/sk-nkom.asp?c=A081218_125542_sk-komentare_p23 (31. března 2011).

⁸⁰ PHILLIPS, Leigh: *The state of democracy in Hungary: 'The illness has advanced to a new stage'*. Euobserver.com, 5. dubna 2011, <http://euobserver.com/9/32120> (5. dubna 2011).

⁸¹ STOLZ, Joëlle: *Hon na Romy nekončí*. Euroskop, 6. dubna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/586881-hon-na-romy-nekonci> (6. dubna 2011).

vislá) je v současnosti největší parlamentní stranou a zároveň jednou stranou vládní. Ve volbách z dubna 2010 získala 52,7% hlasů, což jí vyneslo 262 z celkových 386 křesel a umožnilo jí to sestavit vládu mající za sebou dokonce ústavní většinou v Parlamentu.⁸² Jedná se o stranu pravicově konzervativní a označovat ji za ultrapravicovou či extremistickou by bylo chybné, přesto se však v její politice a chování se místy objevují prvky silného nacionalismu a populismu, který hraničí až s extrémismem.

3.3.1. Nacionalismus

Nacionalistické postoje strany můžeme například vidět v proslovu předsedy Fideszu Viktora Orbána poté, co jeho strana vyhrála volby. O tomto vítězství mluví jako o změně režimu. Okomentoval jej slovy: „*Maďarský lid dnes vyhnal režim oligarchů, kteří zneužili jejich moc, a ustanovil režim nový, režim národní jednoty.*“⁸³ Dalším projevem silného nacionalismu může být výzdoba Rady Evropské unie. Velké kontroverze vyvolal koberec o rozměrech 202 čtverečních metrů, který skládá z 23 částí. Jednou z nich je mapa Maďarska z revolučního roku 1848 ukazující rozsah historického Uherska. Kritici v tom vidí maďarskou nostalgii po bývalé říši. Maďarské zastoupení při Evropské unii tvrdí, že se nejedná o mapu Uher, ale o mapy Habsburské říše, střední a východní Evropy.⁸⁴ Nejlepším případem nacionalismu strany Fidesz je ale zákon o dvojím občanství. Zákon umožňuje snadnější získávání státní občanství Maďarské republiky Maďarům, kteří nemají na jejím území trvalý pobyt. Žadatel musí doložit, že má maďarské předky a že umí maďarsky. Tento zákon však nebyl v parlamentu podpořen nacionalistickou pravicí, ale téměř i všemi poslanci stranami opozice, což svědčí o mírném nacionalistickém cítění u MSZP. Pro zákon hlasovalo 344 poslanců, tři byli proti a pět se hlasování zdrželo. Jeho přijetí vyvolalo vlnu odporu a obrané reakce v okolních státech, například Slovensko jako odpověď přijalo zákon, neumožňující ve většině případů mít jiné státní občanství než Slovenské.⁸⁵

---

⁸² *Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu.* iDNES.cz, 25. dubna 2010, http://zpravy.idnes.cz/pravicovy-fidesz-ziskal-v-madarsku-ustavni-vetsinu-fy8-/zahranicni.asp?c=A100425_205457_zahranicni_vel (1. dubna 2011).

⁸³ *Hungary's conservative opposition wins landslide election.* Telegraph.co.uk, 26. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7632990/Hungarys-conservative-opposition-wins-landslide-election.html> (1. dubna 2011).

⁸⁴ ŠUPOVÁ, Tereza: *ŠUPOVÁ: Další skandál maďarského předsednictví.* Lidovky.cz, 13. ledna 2011, http://www.lidovky.cz/supova-dalsi-skandal-madarskeho-predsednictvi-fqh-/ln_nazory.asp?c=A110113_122532_ln_nazory_pks (2. dubna 2011).

⁸⁵ *Maďaři schválili dvojí občanství. Slovinci pár hodin nato přišli s odvetou.* iDNES.cz, 26. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/madari-schvalili-dvoji-obcanstvi-slovaci-par-hodin-nato-prisli-s-odvetou-1q2-/zahranicni.asp?c=A100526_094003_zahranicni_btw (2. dubna 2011).

3.3.2. Zneužití ústavní většiny – volba prezidenta a nová ústava

Největším nebezpečím týkající se Fideszu jsou kroky podkopávající demokracii při zneužívání ústavní většiny v parlamentu. Prvním z nich je zvolení Pála Schmitta prezidentem. Ten byl díky dvoutřetinové většině zvolen parlamentem již v prvním kole. Ve svém prezentačním projevu naznačil, že chce stmelovat všechny Maďary na světě, také se nebude stavět pozice protiváhy vlády, ale naopak by rád byl motorem jejího legislativního rozletu.⁸⁶ A to se mu poměrně dobře daří. Během roku 2010 nepodepsal a nevrátil nebo neposlal k ústavnímu soudu žádný z více než sta předložených zákonů.⁸⁷

Dalším možným zneužitím ústavní většiny snaha přijetí nové ústavy. Fidesz se tak snaží protlačit do ústavního pořádku země svoji konzervativně nacionální politiku. V preambuli návrhu nové ústavy je například vyznání Národní vyznání víry. Ústava by tak měla začínat první větou maďarské hymny: „*Bűh pozehej Maďarum.*“ Po této větě pak začíná text slovy: „*My, členové maďarského národa.*“ Národnostní menšiny jsou zmíněny až na třináctém řádku jako součást tohoto národa.⁸⁸ Autoři této „Velikonoční ústavy“, jak ji sami nazývají, se v ní snaží o znovu zrození maďarského národa. Chtějí do ní zakomponovat takové věci jako je zákaz potratů nebo sňatků homosexuálů skrz definování manželství jako dobrovolného vztahu muže a ženy. Návrh nové ústavy obsahuje podporu rodin pomocí výšení počtu hlasů ve volbách pro ty, kteří mají děti (počet hlasů navíc by se určoval podle počtu dětí), ale třeba i daňovou politiku, což může vážně ohrozit budoucí vývoj země, jelikož bude-li někdy v budoucnu potřeba daně změnit, bude k tomu potřeba dvoutřetinová většina v parlamentu, jejíž hledání může být těžké, uváží-li se že současné rozdělení sil v parlamentu je výjimečné. Na základě doložky ústavy deklarující odpovědnost Maďarska za Maďary žijící za hranicemi země, se objevují i obavy z možné snahy o připojení území sousedních států s maďarskou menšinou.⁸⁹ Přijetím tohoto návrhu ústavy Fidesz dokáže, že má možnost a sílu měnit základní principy maďarského státu podle sebe.

3.3.3. Mediální zákon

Nejvíce kritizovaným ustanovením Orbánovy vlády je však mediální zákon platný od 1. ledna 2011. Ten vytváří nový Národní mediální a komunikační úřad (NMHH) vedený mediální radou. Předseda je jmenován premiérem na devět let, ostatní členové rady jsou

⁸⁶ PAPUCSEK, G. M. – PIROCH, Jan: *Pál Schmitt se stal novým maďarským prezidentem*. Český rozhlas, 29. června 2010, http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/753056 (2. dubna 2011).

⁸⁷ *Schmitt új szerepfelfogása: a nullák elnöke*. Népszabadság Online, 28. prosince 2010, http://nol.hu/belfold/torok_gabor__schmitt_uj_elnoki_peldat_teremtett

⁸⁸ MORAVAY, Peter: *Cybil, Metod a nová maďarská ústava*. Sme.sk, 30. března 2011, <http://komentare.sme.sk/c/5830435/cybil-metod-a-nova-madarska-ustava.html> (2. dubna 2011).

⁸⁹ PHILLIPS, L., c. d.

volení minimálně dvoutřetinovou většinou parlamentu.⁹⁰ V současné situaci, si zde tedy může Fidesz navolit, koho chce. Hlavním úkolem úřadu je dohled nad státními i soukromými sdělovacími prostředky. Monitoruje televizi, rozhlas, tisk i internet a ověřuje, zda obsah v těchto médiích je dostatečně politicky „vyvážený.“ Pokud má pocit, že vyváženost chybí, může udělit pokutu až ve výši 200 milionů forintů (přes 18 milionů korun).⁹¹ Problém spočívá v tom, že pět členů rady vybraných pouze Fideszem může pokutovat redakci pouze za to, že se jim nelíbil některý článek, i přesto, že byl pravdivý.⁹² Tento zákon vyvolal v Evropě silné negativní reakce. Mezi nejhlásitější kritiky patřila Evropská unie, ta Maďarsku vyhrožovala dokonce odebráním předsednictví.⁹³ Maďarský parlament kritice na konec ustoupil a rozhodl se zákon změnit. Ústupky se týkají především zahraniční media, internetové portály a blogy, těm se zmírňuje finanční postih, také je vyškrtnut paragraf zakazující urážky osob či skupin.⁹⁴ Otázkou je, zda ústupky byly dostatečné, když složení ani způsob volby kontrolní rady, která rozhoduje o pokutách, stále zůstává stejné.

Není to však poprvé, co se Fidesz pokusil ovlivnit veřejnoprávní prostředky. V roce 2000 musela mít všechny státní televize či rozhlasové stanice dozorčí radu, který dbala na politickou vyváženost daného média. Každá tato rada byla složená minimálně z osmi členů, přičemž jednu polovinu měli tvořit zástupci vlády a druhou zástupci opozice. Vláda Viktora Orbána, která tehdy byla u moci, však schválila složení dozorčích rad maďarského rozhlasu, televize (Magyar Televízió, MTV) a Duna TV (státní satelitní kulturní kanál zaměřený na maďarské menšiny v okolních státech) skládající se ze čtyř zástupců vládního Fideszu ale z žádných zástupců opozice. Orbán to ospravedlňoval tím, že opoziční strany nenabídlly žádné kandidáty.⁹⁵ Tohoto lze vyvodit, že se Fidesz snaží omezit svobodu slova a mít tak média pod svojí kontrolou.

---

⁹⁰ *Hungary: Fidesz is taking over the state media.* Ośrodek Studiów Wschodnich, 4. srpna 2010, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2010-08-04/hungary-fidesz-taking-over-state-media> (3. dubna 2011).

⁹¹ NOVÁK, Martin: *Novinářům v Maďarsku hrozí trest za nevyvážené zprávy.* Aktuálně.cz, 3. ledna 2011, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropska-unie/clanek.phtml?id=686971> (3. dubna 2011).

⁹² *Svoboda tisku umírá, ale nevzdává se.* Presseurop, 3. ledna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/446531-svoboda-tisku-umira-ale-nevzdava-se> (3. dubna 2011).

⁹³ *Maďarsko může kvůli kontroverznímu zákonu o médiích přijít o předsednictví v EU.* Britské listy, 27. prosince 2010, <http://blisty.cz/art/56353.html> (3. dubna 2011).

⁹⁴ *Maďarsko kvůli tlaku Unie upraví kontroverzní mediální zákon.* iDNES.cz, 7. března 2011, http://zpravy.idnes.cz/madarsko-kvuli-tlaku-unie-upravi-kontroverzni-medialni-zakon-pbi-zahranicni.asp?c=A110307_223050_zahranicni_vel (3. dubna 2011).

⁹⁵ *Battle for Hungary's media.* BBC.co.uk, 26. března 2000, http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/monitoring/media_reports/690851.stm (2. dubna 2011).

3.3.4. Blízkost extrémistický stran

Blízkost k extrémistickým postojům lze vyzorovat i provázanosti Fideszu a strany MIÉP, resp. Jobbik. V případě MIÉP se jednalo jednak o spolupráci v podpoře kandidátů, jak již bylo výše zmíněno, ale také určité rétorické a ideologické ovlivnění. Fidesz se na přelomu tisíciletí snažil o vytvoření bipartijního systému, o což se snažil eliminací menších pravicových stran pomocí převzetí části jejich ideologie a tak i voličů. Z MIÉP přebíral především její nacionalistické postoje. I přes veliké přiblížení nikdy nedošlo k vytvoření koalice mezi těmito stranami. Důvodem bylo názor na vstup do Evropské unie, v čemž se obě strany diametrálně lišily. Fidesz byl pro, MIÉP proti.⁹⁶ Propojení Fideszu a Jobbiku je na úrovni personální. Příkladem budiž již výše zmiňovaná Krisztina Morvai, která, původně působila v Fideszu, nebo Tamás Gaudi-Nagy, kdysi člen Orbánova osobního kruhu, dnes přední představitel Jobbiku.⁹⁷ V některých ohledech lze označit vztah Fideszu k Jobbiku jako tolerující, příkladem budiž to, že Viktor Orbán nevydal žádné prohlášení ohledně událostí odehrávajících se v Gyöngyöspatě.⁹⁸

---

⁹⁶ LOEWENBERG, Sam: *Hungary's ruling party courting extreme right-wing faction Goal is to isolate Socialist opponents in 2002 election*. Sam Loewenberg, 5. května 2001, http://www.samloewenberg.com/articles/01_03_05_hungaryrightwing.html (3. dubna 2011).

⁹⁷ *The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP*, c. d.

⁹⁸ STOLZ, J., c. d.

4. Příčiny úspěchu extremistické pravice v parlamentních volbách 2010

Jak vyplývá z volebních výsledku uvedených výše, byly volby do maďarského parlamentu konané 11. a 25. dubna 2010 pro pravici, zejména tu extremistickou, velmi důležité. Fidesz získal s 262 křesly ústavní většinu a Jobbik se se ziskem 47 mandátů stal třetí nejsilnější stranou. Pro vládnoucí socialistickou MSZP byly tyto volby debaklem. Byť skončila druhá, obsadila pouhých 59 poslaneckých postů, což je oproti předchozím 186 obrovský skok, navíc je to pouze o 12 mandátů víc než má Jobbik. Do parlamentu se ještě dostala ekologicky zaměřená strana Politika může být jiná (Lehet Más a Politika, LMP).⁹⁹ Její síla je však s 16 mandáty poměrně omezená. Co tedy způsobilo tyto volební výsledky?

Výsledky parlamentních voleb 2010			
	Počet hlasů (v %)	Počet mandátů (v %)	Počet mandátů
Fidesz	52,73%	68,13%	263
MSZP	19,30%	15,28%	59
Jobbik	16,67%	12,18%	47
LMP	7,48%	4,15%	16
Nezávislý		0,26%	1

Zdroj: National Election Office - 2010 Parliamentary Elections, <http://www.valasztas.hu/en/parval2010/index.html> (6. dubna 2011)

4.1. Volební mechanismus

Velký vliv na výsledné rozdělení mandátů v maďarském parlamentu má volební systém, používaný v této zemi. Ten je poměrně velmi složitý. Řadí se mezi tzv. supersmíšené systémy, který je tvořen většinového a proporčního systému, přičemž se proporční složka rozděluje na dvě části, jedna působí nezávisle, zatím co druhá korektivně. Maďarský jednokolový parlament se skládá z 386 poslanců. Volič zde má dva hlasy jeden pro většinová a druhý pro proporční část volby 176 mandátů je voleno v jednomandátových pomoci dvoukolové volby. Kandidát může vyhrát již v prvním kole, získá-li více než 50 % hlasů. Do druhého kola postupují ti kandidáti, kteří získali minimálně 15 % hlasů, v každém případě to jsou tři nejméně úspěšnější kandidáti, i kdyby nepřekročili udávaných 15 %. Zde již na vítězství stačí většina prostá. Dalších 152 poslaneckých postů, se rozděluje na základě poměrného systému ve 20 dvaceti vícemandátových obvodech (nejčastěji čtyř, pět, šesti mandátové, a v obvodu Budapešť 28 mandátů). A rozdělení zbylých 58 křesel vychází

⁹⁹ Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu, c. d.

z kompenzační celostátní listiny. V poměrné části musí strana získat minimálně 5 %, aby se mohla ucházet o mandáty, a to i o ty z celostátní listiny. V poměrné části se mandáty rozdělují podle modifikované Hagenbach-Bischoffy metody (k získání mandátu je potřeba alespoň 2/3 volebního čísla), vznikají tak mandáty, které nejsou obsazeny. Ty se poté převádí k těm rozdělovaných z celostátní listiny, na kterou se převádí hlasy odevzdané v jednomandátových (z prvního kola) i vícemandátových obvodech, které nevedly k zisku mandátu. Posty se z této listiny rozdělují pomocí d'Hontovy metody.¹⁰⁰

Maďarský volební systém má tendence maximalizovat zisky největších stran, střední strany si zde pak uchovávají proporčnost svých výsledků, zatím co strany jsou minimalizovány. Pokud strany mají rovnoměrnou, ale nízkou voličskou podporu získávají mandáty především z proporční části volby. Pokud strana získá mandáty v proporční i většinové části, disproportně se tak zvyšuje její celkové zastoupení v parlamentu v její prospěch.¹⁰¹ Tento efekt maďarského volebního systému demonstruje ve volbách 2010 právě Fidesz. Výsledek z proporční části hlasování ukazuje, že u voličů měl 52% podporu. Zisk více než dvou třetin křesel způsobem díky vítězství v jednomandátových obvodech. Fidesz vyhrál ve 173 obvodech. Zbylé tři obvody získali dva poslanci ze MSZP a jeden nezávislí.¹⁰² Když se pak k těmto obvodům přičtou mandáty rozdělené podle proporčního hlasování, vyjde 262 poslanců pro koalici Fidesz-KDNP.

4.2. Zklamání voliči

Efekt volebního mechanismu vysvětluje výsledky voleb, nelze z něj však vyčíst proč tak lidé hlasovali. Příčiny růstu extremistických strany se musí hledat jinde. Jedním z možných vysvětlení popularity extremistických uskupení je nespokojenost voličů se současnou politikou. Tradiční strany ztratily spojení se svými skupinami voličů, ti si pak vybírají proti režimní strany. Jejich volba je vyjádřením určitého manifestu proti současné politice, chtějí pokárat elity za jejich chování.¹⁰³ Extremistické strany tak dostávají protestní hlasy.

Tuto teorii lze aplikovat na Maďarsko. 77 % Maďarů si myslí, že v jejich zemi demokracie nefunguje. Klesl také počet lidí, kteří se myslí, že soutěž více politických stran je

---

¹⁰⁰ MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku*. In: NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš (eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda, Aleš Čeněk 2004, s. 133-135.

¹⁰¹ DRAXLER, Juraj – HARVAN, Matúš: *Hungarian Electoral System: A Study in Complicated Simplicity*. Blog – Sme.sk, <http://blog.sme.sk/blog/968/185062/Hungary-elections.doc> (3. dubna 2011).

¹⁰² *Result on the Single member Constituencies*. Valasztas.hu, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. dubna 2011).

¹⁰³ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context*. Comparative European Politics, 2005, 3, s. 263-264.

lepší než vláda jedné strany. 74 % v roce 1991 poklesl podíl na 56 % v roce 2009.¹⁰⁴ Jedna z příčin, která k této frustraci a nespokojenosti přispěla, aféra MSZP z roku 2006. V parlamentních volbách konaných v tomto roce obhájila své vítězství MSZP. Krátce poté se v létě toho roku objevila na veřejnosti nahrávka s projevem staronového premiéra Ference Gyurcsányho ke svým spolustraníkům. Ten se na ni velmi emotivně a vulgárně vyjadřuje o své předchozí vládě, přiznává, že ve volební kampani lhala o stavu ekonomika a také označil voliče za „blbce“, když jí to věřili. Říkal přesně toto: „*Nemáme moc na výběr. Vlastně vůbec nic, protože jsme to pokazil. Žádná evropská země neudělala něco tak pitomého jako my... Nemůžete citovat žádné vládní opatření, na které můžeme být hrdí... Maďarsku se podařilo udržet nad vodou jedině díky boží prozřetelnosti, spoustě peněz ve světovém hospodářství a stovkám podvodů... Lhali jsme ráno, lhali jsme večer.*“¹⁰⁵ Tato slova vyvolala řadu až několikatisícových demonstrací, během nichž docházelo a násilným střetům s policií. Gyurcsany, ač přes vysoký tlak vyvíjený na jeho osobu, neodstoupil.¹⁰⁶ Z čela nepopulární vlády odešel až na jaře 2009. Rozhodl se tak, aby uvolnil místo pro vlády Gordona Bajnaie se širší podporou, kterou potřebovala k vypořádání se s důsledky hospodářské krize, jež právě dopadla na Maďarsko.¹⁰⁷

4.3. Ekonomická krize

Právě tato ekonomická krize, která udeřila na zemi v roce 2008, je dalším důvodem růstu extremistických stran. Pokles životní úrovně mobilizuje voliče těchto stran.¹⁰⁸ HDP v roce 2009 kleslo o 6,5 %, a nezaměstnanost pro změnu narostla ze 7,8 % na 10,1 %.¹⁰⁹ Maďarsko se ocitlo na pokraji státního bankrotu. Díky vysoké inflaci a zhodnocování maďarské měny forintu, si lidé naučili půjčovat v cizích měnách, v roce 2008 to bylo dokonce 70% půjček, a to včetně hypoték, pak ale začal forint prudce padat a lidé neměli na splácní peníze. Země doplatila na to, že od ekonomického balíčku Lajose Bokrose z poloviny 90. let nepřišla žádná levicová i pravicová vláda s pokusem o udržení veřejných financí.

---

¹⁰⁴ KLEKNEROVÁ, Zuzana: *Maďarsko volilo. Hlasovali nejfrustrovanější lidé z EU*. Aktuálně.cz, 24. dubna 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=666667> (4. dubna 2011).

¹⁰⁵ *We lied to win, says Hungary PM*. BBC.co.uk, 18. září 2006, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/5354972.stm> (4. dubna 2011).

¹⁰⁶ *Maďaři znovu bojovali. 130 zraněných*. Aktuálně.cz, 24. října 2006, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=267219> (4. dubna 2011).

¹⁰⁷ *Maďarským premiérem se stal Gordon Bajnai, má zemi vyvést z krize*. iDNES.cz, 14. dubna 2009, http://zpravy.idnes.cz/madarskym-premierem-se-stal-gordon-bajnai-ma-zemi-vyvest-z-krize-pxe-/zahranicni.asp?c=A090414_163323_domaci_stf (4. dubna 2011).

¹⁰⁸ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, G. P., c. d., s. 273.

¹⁰⁹ *Maďarsko: Ekonomická charakteristika země*. BusinessInfo.cz, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000690/> (4. dubna 2011).

Současná vláda drasticky seškrtila sociální a investiční výdaje, citelně zvýšila daně a vzala si půjčku 25 miliard dolarů od MMF, jen aby mohla stabilizovat forint veřejné finance.¹¹⁰

4.4. Romská a jiné menšiny

Posledním důvodem růstu extremismu je přítomnost velkého počtu imigrantu ve státě a růst jejich počtu.¹¹¹ V případě Maďarska se však nejedná tolik o přistěhovalce z cizích států, ale místní Romy. Jobbik se totiž od jiných evropských extremistických uskupení liší, právě zaměřením na romské obyvatelstvo než na imigranty. Důvody proč je v této politice úspěšný jsou uvedeny již výše, ale pro zopakování: Maďaři neberou Romy jako součást vlastního národa, mají také proti nim řadu předsudků, např. že okrádají stát skrz sociální dávky místo toho aby pracovali. Samozřejmě však ani jiné menšiny to v Maďarsku nemají lehké, jak dokazuje věta: „*Nejsem rasista, ale nesnáším Číňany a černochy,*“ která zdomácněla v řadě průzkumu. I přes klesající počet přistěhovalců se xenofobie v zemi dvojnásobila.¹¹²

V Maďarsku tedy vzniklo před volbami 2010 velmi příznivé prostředí pro extremismus. Tuto situaci úspěšně užitkoval extremistický Jobbik a pomocí své útočné rétoriky, ve které využil výše zmíněné důvody, získal třetí nejvyšší počet hlasů a tím i velký vliv na domácí i světovou politiku.

---

¹¹⁰ PALATA, Luboš: *Maďarsko: Drsný dojezd zlatých časů*. Finmag, 3. března 2010, <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/maďarsko-drsny-dojezd-zlatych-casu/> (4. dubna 2011).

¹¹¹ KESSLER, Alan E. – FREEMAN, G. P., c. d., s. 262.

¹¹² SZALAIOVÁ, Anna: *Těžký život „banánů“ v Budapešti*. Presseurop, 30. dubna 2010, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/242861-tezky-zivot-bananu-v-budapesti> (4. dubna 2011).

Závěr

Při definování extremismu lze narazit na problém. V různých civilizacích a společnostech může znamenat různé věci. O jeden z pokusů vytvořit jednotnou definici se pokusila OSN. Ta jej definovala jako překročení norem například v přístupu k uprchlíkům či menšinám. V západních civilizacích tento pojem označuje antidemokratické síly, které se snaží o nastolení autoritářských až totalitních režimů.

Extremistické strany neuznávají základní demokratické principy, jako jsou lidská práva, suverenita lidu, rozdělení moci, odpovědnost vlády a politiků, vlády zákonů, nezávislost soudců a princip více rovných stran včetně svobody opozice. Chtějí vládu pouze jedné skupiny lidí. Extremistické doktríny určují, co je pravdivé a dobré, vedou k dogmatismu až fanatismu. Zájmové skupiny média jsou podezřívány z konspirace proti společenské vůli a z úpadku společnosti.

Ve světě se vyskytují celé rodiny extremistických stran. Strany v těchto rodinách spojuje podobný vznik, spolupráce mezi stranami a podobný ideologický základ. Dostanou-li se extremistické strany do legislativního orgánu, označují se jako antisystémové. Sami sebe vidí jako jedinou opozici. Staví se proto režimu a k jeho změně používají legitimní prostředky politické soutěže, ale nebojí se použít ani násilí. Při výzkumu je potřeba dávat pozor na přídavné jméno krajní, resp. předponu ultra. To vyjadřuje pouze pozice politických stran na okraji politického spektra a nikoliv jejich extremismus.

Při výzkumu je nutno na zřetel rozdíl mezi extremismem a radikalismem. Radikalismus sice také vyjadřuje kritické postoje proti demokracii, ale nestaví se proti jejímu svrhnutí. Je to oblast, ve které se vyjadřuje znepokojení nad pluralitním uspořádáním a nad úrovní zajištění práv, svobod či povinností jednotlivých segmentů společnosti.

S extremismem souvisí terorismus. Jedná se o politicky odůvodněné systematické násilí, které je nejčastěji ozbrojené a záměrně porušuje všechny válečné konvence. Svým počínáním chtějí teroristé upoutat pozornost a pomocí psychologického efektu, který vyvolávají počty nevinných obětí jejich útoků, prosadit své cíle.

Jedním ze základních rozlišní extremismu je pomocí pravolevé škály na pravicový a levicový. Pravicový extremismus zastává obranně antiindividualistický postoj a odmítá rovnost lidí. Staví se proti liberálním svobodám, právům menšin i samotnému právnímu státu. Prosazují nacionalismu. Členství v elitních kruzích je exkluzivní. Žádají právo a pořádek. Patří sem také politika státního korporativismu, centrálního plánování hospodářství a státních intervencí do ekonomiky. Pravicoví extremisté dokáží nabídnout jednoduché odpovědi na problémy trápicí společnost, které s sebou přinesla globalizace. Levicový ex-

tremismu prosazuje rovnost osob ve všech oblastí života. Hlavními proudy jsou zde komunismus hájící práva a ochranu dělníka před vykořisťováním a anarchismus bojující proti jakékoliv formě státu a státní moci, jelikož jakákoliv forma autority narušuje princip rovnosti.

Dalším druhem extremismu je extremismus náboženský. Ten zastává negativní postoj vůči sekulárnímu státu. Odmítají oddělení světské moci a církve. Existuje také ekoterrorismus, který se snaží o svržení demokratického systému a nastolení režimu, jehož primárním cílem bude ochrana přírody. Etnický extremismus má pro změnu tendence k separatismu. Hlásá kulturní a politickou výlučnost určitého etnika nebo národa.

Prvním cílem této práce bylo zmapování příčin extremismu v Maďarsku. V této zemi lze nelézt čtyři zdroje, ze kterých čerpají maďarské extremistické skupiny. Prvním z nich je historické trauma z Trianonské mírové smlouvy, které vedlo k odtržení části národa a k silnému narušení národního uvědomění. Maďaři žijící v okolních státech jsou stále vnímáni jako součást národa. Na základě toho se maďarští extremisté snaží oslovovat voliče nacionalistickou rétorikou. Dalším zdrojem extremismu je chudá romská menšina a Židé. V Maďarsku jsou rozšířeny často rasistické až xenofobní názory na Romy a latentní antisemitismus ve společnosti, čehož maďarské extremistické strany také hojně využívají. Obviňují Romy a Židy za problémy, kterými Maďarsko trpí.

Druhým cílem práce bylo zmapování maďarských extremistických stran. Na základě teoretické části lze určit, jaké druhy extremistických stran existují v Maďarsku. Díky historické zkušenosti s komunistickým totalitním režimem je levicový extremismus zdiskreditovaný a podpora extremisticky levicových stran minimální. Například Maďarská komunistická dělnická strana po demokratickém převratu v roce 1989 nikdy nepřekročila hranici nutnou ke zvolení do parlamentu a navíc její podpora klesá. Opačná situace je u extremistické pravice, té se v Maďarsku celkem daří. V posledních 20 letech byly zvoleny do parlamentu dvě extremisticky pravicové strany, v roce 1998 to byl MIÉP a o 12 let později mnohem úspěšnější Jobbik. Tyto dvě strany jsou si velmi podobné. Obě zastávají silné nacionalistické, antisemitské a rasistické (proti romské) postoje. Liší se v tom, že zatímco MIÉP tyto svoje názory proklamoval veřejně, Jobbik při jejich prosazování používá mnohem mírnější rétoriku. Mírné sklony k extremismu lze vidět i u v současnosti vládnoucí straně Fidesz. Její chování obsahuje prvky nacionalismu a tendence k pozměňování maďarské demokracie k obrazu svému díky její ústavní většině v parlamentu. Fidesz je navíc personálně propojen s MIÉP i s Jobbikem. Extremisticky pravicové strany mají ještě něco společného. Je jím vztah k náboženství. Tyto strany ve svých programech odkazují na

křesťanské hodnoty a přesto, že nemají vyjádřenou oficiální podporu od církví, někteří církevní hodnostáři se stranami spolupracují.

Třetím a zároveň posledním cílem práce byla analýza volebních výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. Tyto volby byly pro Fidesz a Jobbik velmi úspěšné (Fidesz získal dvou třetinovou ústavní většinu v parlamentu a Jobbik skončil třetí s 12 % křesel), zatím co pro MSZP znamenaly velkou prohru (byť skončila druhá, náskok na Jobbik je pouze 3 % křesel). Výsledek voleb byl velmi ovlivněn volebním systémem. Fidesz měl podporu ve společnosti 52%, ale díky tomu, že vyhrál téměř ve všech jednomandátových obvodech, získal 262 křesel z 386. Vysoká podpora Fideszu ale i Jobbiku byla způsobena třemi faktory. Prvním z nich byla nespokojenost s vládou MSZP. Krátce po volbách 2006 se totiž na veřejnosti objevila nahrávka, na které premiér Ferenc Gyurcsány přiznává, že lhali voličům o stavu veřejných financí, které byly na to ve skutečnosti velice bídně. Gyurcsány navíc i přes silné demonstrace odmítl odejít. Rezignoval, až když na Maďarskou udeřila silná ekonomická krize, což další faktor. HDP kleslo o 6,5% zatím, co nezaměstnanost rostla. Poslední faktorem je přítomnost velkého počtu sociálně slabých Romů.

Hypotéza: čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevuje extremistických prvků v politice dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu, platí pouze částečně. V případě Fideszu platí. Prvky chování, které narušuje demokratický pořádek v Maďarsku, lze spatřovat přijetí mediálního zákona, snahou přijmou novou ústavu, ve které jsou zakomponované prvky konzervativní ideologie Fideszu, či blízkost a přelížení extremistického chování Jobbiku a jeho Maďarské gardy. V případě MSZP však hypotéza neplatí. Lze vidět mírné nacionalistické tendence, když hlasovali pro zákon o dvojím občanství, ale to dostačující argument, jelikož podobné tendence lze vidět u valné většiny společnosti. Mnozí by mohli argumentovat, že Gyurcsányho lhaní voličům o stavu ekonomiky a neochota rezignovat po následných protestech je důkazem o extremistických prvcích ve straně, avšak toto chování spíše než o extremismu svědčí o nedostatku politické kultury.

Jako další možnosti zkoumání extremismu v Maďarsku lze vidět v hlubším zaměření na současnou maďarskou extremistickou scénu, což práce z důvodu jejího rozsahu nedolovala. Výzkum by se měl podrobněji zaměřit také na stranu Jobbik. Fenomén jejího velkého úspěchu ve volbách je její rétoriky, ve které sama sebe označuje za stranu, která není protiromská, ale že pouze nazývá věci pravými jmény, si zaslouží hlubšího zkoumání Srovnání extremistických stran z Maďarska a okolních států v pohledu na Trianonskou

smlouvu je také zajímavé téma. Bylo by tak možné komparovat rozdílní pohledy na Trianonskou smlouvu a její možnou revizi.

Východisek, ze kterých práce vycházela, bylo poměrně málo. Výzkum vycházel z toho, že v Maďarsku sílí extremismus a to ve formě vysoké podpory strany Jobbik a také že dvoutřetinová většina strany Fidesz v parlamentu způsobí její zneužívání. První východisko předpokládalo, že podpora extremistu je záležitost až poslední doby a že Jobbik je jednou extremistickou stranou. Výzkum toto však vyvrátil. Ukázalo se totiž, že Jobbik není jednou extremistickou stranou a že podpora extremismu byla i v minulosti poměrně výrazná. Druhé východisko, zneužití dvoutřetinové většiny však bylo potvrzeno.

Prameny a literatura

Prameny

A szélsőjobboldal megerősödésének okai. Hiszerő, 28. října 2008, http://hirszerzo.hu/elemzes/128335_a_szelsojobboldal_megerosodesenek_okai (15. března 2011).

Battle for Hungary's media. BBC.co.uk, 26. března 2000, http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/monitoring/media_reports/690851.stm (2. dubna 2011).

European Elections – 2009. Volkscentrum, <http://www.vokscentrum.hu/eu/valeredm.php?mszkod=130302&jny=eng> (31. března 2011).

Hungarian Orthodox Jews Fear Extremist Attacks (Special Feature). Worthy Christian News, 9. července 2009, <http://www.worthynews.com/6225-hungarian-orthodox-jews-fear-extremist-attacks> (26. března 2011).

The Hungarian Right: Fidesz, Jobbik and MIÉP. Hungarian Spectrum, 1. května 2009, <http://esbalogh.typepad.com/hungarianspectrum/2009/05/the-hungarian-right-fidesz-jobbik-and-mi%C3%A9p.html> (30. března 2011).

Hungary: A Growing Tolerance for Anti-Semitism. Anti-Defamation League, prosinec 1999, http://www.adl.org/international/hungary_print.asp (30. března 2011).

Hungary: Fidesz is taking over the state media. Ósrodek Studiów Wschodnich, 4. srpna 2010, <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2010-08-04/hungary-fidesz-taking-over-state-media> (3. dubna 2011).

Hungary's conservative opposition wins landslide election. Telegraph.co.uk, 26. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7632990/Hungarys-conservative-opposition-wins-landslide-election.html> (1. dubna 2011).

Jobbik proposes to set up "criminal zones" outside cities. Politics.hu, 2. září 2010, <http://www.politics.hu/20100902/jobbik-proposes-to-set-up-criminal-zones-outside-cities> (31. března 2011).

Lorant Hegedus Jr's clerical fascism must not be ignored. Seismic Shock, 12. července 2009, <http://seismic-shock.com/2009/07/12/lorant-hegedus-jr%E2%80%99s-clerical-fascism-must-not-be-ignore/> (26. března 2011).

Maďarsko: Ekonomická charakteristika země. BusinessInfo.cz, <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000690/> (4. dubna 2011).

Maďarsko kvůli tlaku Unie upraví kontroverzní mediální zákon. iDNES.cz, 7. března 2011, http://zpravy.idnes.cz/madarsko-kvuli-tlaku-unie-upravi-kontroverzni-medialni-zakon-pbi-/zahranicni.asp?c=A110307_223050_zahranicni_vel (3. dubna 2011).

Maďarsko může kvůli kontroverznímu zákonu o médiích přijít o předsednictví v EU. Britské listy, 27. prosince 2010, <http://blisty.cz/art/56353.html> (3. dubna 2011).

Maďarským premiérem se stal Gordon Bajnai, má zemi vyvést z krize. iDNES.cz, 14. dubna 2009, http://zpravy.idnes.cz/madarskym-premierem-se-stal-gordon-bajnai-ma-zemi-vyvest-z-krize-pxe-/zahranicni.asp?c=A090414_163323_domaci_stf (4. dubna 2011).

Maďaři schválili dvojí občanství. Slovinci pár hodin nato přišli s odvetou. iDNES.cz, 26. května 2010, http://zpravy.idnes.cz/madari-schvalili-dvoji-obcanstvi-slovaci-par-hodin-nato-prisli-s-odvetou-1q2-/zahranicni.asp?c=A100526_094003_zahranicni_btw (2. dubna 2011).

Maďaři znovu bojovali. 130 zraněných. Aktuálně.cz, 24. října 2006, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=267219> (4. dubna 2011).

Pravicový Fidesz získal v Maďarsku ústavní většinu. iDNES.cz, 25. dubna 2010, http://zpravy.idnes.cz/pravicovy-fidesz-ziskal-v-madarsku-ustavni-vetsinu-fy8-/zahranicni.asp?c=A100425_205457_zahranicni_vel (1. dubna 2011).

Schmitt új szerepfelfogása: a nullák elnöke. Népszabadság Online, 28. prosince 2010, http://nol.hu/belfold/torok_gabor__schmitt_uj_elnoki_peldat_teremtett

Rassistisch motiviert, mit "militärischer Sorgfalt" geplant. derStandard.at, 28. března 2011, <http://derstandard.at/1297821686362/Rassistisch-motiviert-mit-militaerischer-Sorgfalt-geplant> (28. března 2011).

Result on the Single member Constituencies. Valasztas.hu, http://www.valasztas.hu/en/parval2010/298/298_0_index.html (3. dubna 2011).

Svoboda tisku umírá, ale nevzdává se. Presseurop, 3. ledna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/446531-svoboda-tisku-umira-ale-nevzdava-se> (3. dubna 2011).

Vokscentrum, www.vokscentrum.hu (16. března 2011).

Volební program Jobbiku pro volby 2010 - Radical Change, s. 2-4. (<http://jobbik.com/temp/Jobbik-RADICALCHANGE2010.pdf>) (30. března 2011)

We lied to win, says Hungary PM. BBC.co.uk, 18. září 2006, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/5354972.stm> (4. dubna 2011).

DANIŠ, Dag: *Maďari bez gardy? Ešte nie.* Pravda.sk, 18. prosince 2008, http://nazory.pravda.sk/sk-nkom.asp?c=A081218_125542_sk-komentare_p23 (31. března 2011).

DAY, Matthew: *Rise of Hungary's far-Right Jobbik party stirs disturbing echoes of the 1940s*. Telegraph.co.uk, 3. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7549950/Rise-of-Hungarys-far-Right-Jobbik-party-stirs-disturbing-echoes-of-the-1940s.html> (30. března 2011).

DOLEŽAL, Bohumil: *Maďarská garda*. Lidovky.cz, 27. srpna 2007, http://www.lidovky.cz/ln_nazory.asp?c=A070827_131637_ln-dolezal_vvr (31. března 2011).

DRAXLER, Juraj – HARVAN, Matúš: *Hungarian Electoral System: A Study in Complicated Simplicity*. Blog – Sme.sk, <http://blog.sme.sk/blog/968/185062/Hungary-elections.doc> (3. dubna 2011).

GULYAS, Veronika: *Hungary's Far-Right Jobbik Party Wants to Close Gypsies in Ghetto*. The Wall Street Journal, 2. září 2010, <http://blogs.wsj.com/new-europe/2010/09/02/hungary%E2%80%99s-far-right-jobbik-party-wants-to-close-gypsies-in-ghetto/> (31. března 2011).

KLEKNEROVÁ, Zuzana: *Maďarsko volilo. Hlasovali nejfrustrovanější lidé z EU*. Aktuálně.cz, 24. dubna 2010, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=666667> (4. dubna 2011).

KOTTASOVÁ, Ivana: *Maďarská noční můra*. Respekt.cz, 14. června 2009, [http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=37430110](http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=37430110) (25. března 2011).

LOEWENBERG, Sam: *Hungary's ruling party courting extreme right-wing faction Goal is to isolate Socialist opponents in 2002 election*. Sam Loewenberg, 5. května 2001, http://www.samloewenberg.com/articles/01_03_05_hungaryightwing.html (3. dubna 2011).

MORAVAY, Peter: *Cyril, Metod a nová maďarská ústava*. Sme.sk, 30. března 2011, <http://komentare.sme.sk/c/5830435/cyril-metod-a-nova-madarska-ustava.html> (2. dubna 2011).

NOVÁK, Martin: *Novinářům v Maďarsku hrozi trest za nevyvážené zprávy*. Aktuálně.cz, 3. ledna 2011, <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropska-unie/clanek.phtml?id=686971> (3. dubna 2011).

NOVÁK, Martin: *Vrahem maďarských Romů je zřejmě profesionální voják*. Aktuálně.cz, 26. srpna 2009 <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=645856> (27. března 2011).

PALATA, Luboš: *Maďarsko: Drsný dojezd zlatých časů*. Finmag, 3. března 2010, <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/madarsko-drsny-dojezd-zlatych-casu/> (4. dubna 2011).

- PAPUCSEK, G. M. – PIROCH, Jan: *Pál Schmitt se stal novým maďarským prezidentem*. Český rozhlas, 29. června 2010, http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/753056 (2. dubna 2011).
- PEHE, Jiří: *Extremismus*. Pehe.cz, <http://www.pehe.cz/clanky/1997/extremismus>. (29. října 2010).
- PHILLIPS, Leigh: *The state of democracy in Hungary: 'The illness has advanced to a new stage'*. Euobserver.com, 5. dubna 2011, <http://euobserver.com/9/32120> (5. dubna 2011).
- PYTLAS, Bartek: *The Radical Right Game of Cards: Historical Legacies and the Ideological Interdependence of Radical Right Parties in Slovakia and Hungary*. Příspěvek na konferenci "Far right networks in Northern and Eastern Europe" Uppsala University 25. - 28. března 2010, s. 13.
- STOLZ, Joëlle: *Hon na Romy nekončí*. Euroskop, 6. dubna 2011, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/586881-hon-na-romy-nekonci> (6. dubna 2011).
- SZALAIOVÁ, Anna: *Těžký život „banánů“ v Budapešti*. Presseurop, 30. dubna 2010, <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/242861-tezky-zivot-bananu-v-budapesti> (4. dubna 2011).
- ŠUPOVÁ, Tereza: *ŠUPOVÁ: Další skandál maďarského předsednictví*. Lidovky.cz, 13. ledna 2011, http://www.lidovky.cz/supova-dalsi-skandal-madarskeho-predsednictvi-fqh-/ln_nazory.asp?c=A110113_122532_ln_nazory_pks (2. dubna 2011).
- VILČEK, Ivan: *Budapešťský soud rozpustil Maďarskou gardu*. Novinky.cz, 17. prosince 2008, <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/156944-budapestsky-soud-rozpustil-madarskou-gardu.html> (31. března 2011).
- WATERFIELD, Bruno: *Hungary elections: first step to power for far-Right since Nazi era*. Telegraph.co.uk, 11. dubna 2010, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/hungary/7578561/Hungary-elections-first-step-to-power-for-far-Right-since-Nazi-era.html> (31. března 2011).

Literatura

- BACKES, Uwe: *Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present*. Central European Political Studies Review, 2007, č. 4, s. 242-262. (www.cepsr.com)
- DANICS, Štefan: *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha, Police History 2002, 128 s.
- DEMJANČUK, Nikolaj – DROTÁROVÁ, Lucia: *Vzdělání a extremismus*. Plzeň, Nakladatelství Epoque 2005, 133 s.

- FOWLER, Brigid: *Nation, State, Europe and National Revival in Hungarian Party Politics: The Case of the Millennial Commemorations*. *Europe-Asia Studies*, Vol. 56, No. 1 (Jan., 2004), s. 57-83. (www.jstor.org)
- GERNER, Kristian: *Open Wounds? Trianon, the Holocaust and the Hungarian Trauma*. In: MITHANDER, Conny – SUNDHOLM, John – HOLMGREN TROY, Maria (eds.): *Collective traumas: memories of war and conflict in 20th-century Europe*. Brusel, P.I.E. Peper Lang 2007, s. 79-110. (books.google.com)
- HAGVET, Bernt: *Right-Wing Extremism in Europe*. *Journal of Peace Research*, 31, 1994, č. 3, s. 241-246. (www.jstor.org)
- HEYWOOD, Andrew: *Politické ideologie*. Praha, Victoria Publishing, 1994, 293 s.
- CHMELÍK, Jan: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, Linde 2001, 172 s.
- KESSLER, Alan E. – FREEMAN, Gary P.: *Support for Extreme Right-Wing Parties in Western Europe: Individual Attributes, Political Attitudes, and National Context*. *Comparative European Politics*, 2005, 3, 261–288 s. (www.palgrave-journals.com/cep)
- KÜRTI, László: *Right-wing Extremism, Skinheads and Anti-Gypsy Sentiments in Hungary*. *Archív Central European University*, 26 s. (www.ceu.hu)
- LIGETI, György – NYESTE, Tamás: *Right-Wing Extremism in Hungary*. In: RIEKER, Peter – GLASER, Michaela – SCHUSTER, Silke (eds.): *Prevention of Right-Wing Extremism, Xenophobia and Racism in European Perspective*. Halle, Deutsches Jugendinstitut 2006, 127 s.
- LEVY, Richard S.: *Antisemitism: a historical encyclopedia of prejudice and persecution, Volume 1*. Santa Barbara, ABC-CLIO 2005, 828 s. (books.google.com)
- MAREŠ, Miroslav: *Ekoterorismus v České republice*. *REXTER*, 4, 2004 č. 1. (www.rexter.cz)
- MAREŠ, Miroslav: *Teorie extremismu*. In: HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír (eds.): *Demokracie: teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy demokracie*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2004, 297-326s.
- MLEJNEK, Josef: *Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku*. In: NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš (eds.): *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda, Aleš Čeněk 2004, s. 122-162.
- MUDDE, Cas: *The ideology of the extreme right*. Manchester, New York, Manchester University Press 2000, 212 s.
- RACZ, Barnabas: *The Hungarian Socialist in Opposition: Stagnation or Renaissance*. *Europe-Asia Studies*, 52, 2000, č. 2, s. 319-347. (www.jstor.org)

RAMET, Sabrina P.: *The radical right in Central and Eastern Europe since 1989*. University Park, The Pennsylvania State University Press 1999, 383 s. (books.google.com)

STRMISKA, Maxmilián: *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. Brno, Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav 2001, 103s.

SZILÁGYI, Tamás: *Sacred Characteristics of the Nation: "Hungarianism" as Political Religion?*. REVACERN - Religions And Values: Central And Eastern European Research Network 2007-2009, 12s. (www.revacern.eu).

WEAVER, Eric Beckett: *National narcissism: the intersection of the nationalist cult and gender in Hungary*. Bern, Peter Lang Publishing 2006, 246 s. (books.google.com)

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na extremismus v Maďarsku od roku 1989 po současnost. Cílem je zmapování příčin extremismu v Maďarsku a tamních extremistických skupin a také analýza výsledků posledních parlamentních voleb konaných v roce 2010. Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola je teoretická a zaměřuje se na definování extremismu. Jako extremismus jsou označovány antidemokratické síly, které neuznávají základní demokratické principy. Existují dva základní druhy extremismu, pravicový (snaží se o instancionalizaci nerovností ve společnosti) a levicový (chce rovnostářskou společnost). Další druhy se zaměřují na různé oblasti lidské společnosti, jako je víra nebo ochrana přírody. Druhá kapitola se zabývá určením příčin extremismu v Maďarsku. Uvádá, že jimi jsou trauma z Trianonské smlouvy, protiromské postoje a antisemitismu ve společnosti. Uvádí zde také neoficiální vztah mezi extremistickými stranami a církvemi. Třetí kapitola se zaměřuje na extremistické strany MIÉP a Jobbik a jejich antisemické a protiromské postoje a také na vládní stranu Fidecz a na její zneužívání její ústavní většiny v parlamentu. V poslední kapitole se zkoumá, co mělo vliv na výsledky parlamentních voleb 2010. Tím vlivem byl volební systém, nahrávka premiéra Gyurcaányho, na které označuje lidi za „blbce“, ekonomická krize a početná romská menšina. Hypotéza práce: čím více rostou preference extremistické strany Jobbik, tím více se objevují u dvou největších maďarských politických stran, Maďarské socialistické strany a Fideszu, extremistických prvků v jejich politice, platí pouze pro Fidesz.

Abstract

This bachelor thesis focuses on extremism in Hungary from 1989 to present. The goals of thesis are mapping of causes of extremism in Hungary and Hungarian extremist groups and analysis of results of last parliamentary election in 2010. Thesis consists of four chapters. The first chapter is theoretical and it focuses on definition of extremism. Extremism is known as anti-democratic forces which non-recognize the fundamental democratic principles. There are two basic forms of extremism, right-wing (trying to institutionalization inequalities in society) and left-wing (wants an egalitarian society). Other forms focus on different area of society such as religion or environmentalism. The second chapter deals with determining the causes of extremism in Hungary. It is the trauma of Trianon Treaty, anti-Semitism and anti-Roma attitudes in society. There is unofficial relation between extremist parties and church. The third chapter focus on extremist parties MIÉP and Jobbik

and their anti-Semitism and anti-Roma attitudes and on ruling party Fidesz and its abuse of the constitutional majority in parliament as well. The final chapter examines what influenced the results of parliamentary elections 2010. This was due to the electoral system, Prime Minister Gyurcaány recording, which call people "idiots", the economic crisis and the large Roma minority. Thesis hypothesis: the more the growing popularity of extremist Jobbik, the more it occurs extremist elements in policy of two major Hungarian political parties, the Hungarian Socialist Party and Fidesz, applies only to Fidesz.